

**rijksuniversiteit
groningen**

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit gedrags en maatschappijwetenschappen

Bachelor scriptie

Van je buren moet je het hebben
De invloed van inkomen en welzijn op vertrouwen in buurtgenoten

Eva Stok

S4362012

e.g.stok@student.rug.nl

Dinsdag 1 augustus, 2023

Begeleider: Vincenz Frey

Eerste lezer: Jacob Dijkstra

Tweede lezer: Rita Smaniotto

Aantal woorden excl. bijlagen en referenties: 8743

SOBA313A

Bachelor sociologie

Abstract

Het inwonersaantal in Nederland neemt toe maar het contact met buurtgenoten neemt af (Schmeets, 2020). Deze ontwikkeling heeft een zorgwekkend effect op de sociale cohesie in buurten, aangezien er minder ruimte lijkt te zijn voor onderlinge vertrouwensbanden. In dit onderzoek richt ik mij op factoren die mogelijk van invloed zijn op vertrouwen in buurtgenoten. Ik heb onderzocht in hoeverre de hoogte van iemands inkomen een voorspeller is voor vertrouwen in buurtgenoten en wat de rol van het niveau van welzijn is in dit verband. Voor het uitvoeren van dit onderzoek heb ik gebruikgemaakt van een gestratificeerde enkelvoudige aselechte steekproef uit de Nederlandse bevolking, afkomstig van de European Value Study ($n=1959$). Deze gegevens zijn verzameld door middel van gestructureerde interviews en digitale vragenlijsten. De resultaten uit de regressieanalyse laten zien dat mensen met een hoger inkomen meer vertrouwen hebben in hun buurtgenoten dan mensen met een lager inkomen, zoals verwacht werd volgens eerdere bevindingen uit de literatuur. Welzijn heeft echter geen mediërend effect en is dus geen alternatieve verklaring voor het verband tussen inkomen en vertrouwen. Dit resultaat werd niet verwacht op basis van de theorie. Een aanmerking op mijn onderzoek is dat welzijn gemeten is met slechts één vraag. Wegens de complexiteit van het concept welzijn, is het van belang om diverse vragen in het meetinstrument op te nemen om het concept te kunnen omvatten. Een opmerkelijk resultaat uit mijn onderzoek is dat, rekening houdend met het inkomen, mensen met een hoog opleidingsniveau minder vertrouwen hebben in hun buurtgenoten. Voor vervolgonderzoek is het interessant om de reden achter dit resultaat te achterhalen, omdat dit resultaat in strijd is met eerdere bevindingen uit de literatuur.

Inhoudsopgave

1 Inleiding	4
2 Theoretisch kader	7
2.1 Inkomen	7
2.2 Welzijn: verklaring op het hoofdverband	11
2.3 Geslacht	12
2.4 Leeftijd	13
2.5 Opleidingsniveau	14
3 Methoden	15
3.1 Deelnemers en onderzoeksdesign	15
3.2 Operationalisaties	17
3.3 Analyse-opzet	20
4 Resultaten	21
4.1 Univariate statistieken	21
4.2 Bivariate statistieken	23
4.3 Modevaluatie	25
4.4 Hypothesetoetsing	26
5 Conclusie discussie	31
5.1 Conclusie	31
5.2 Aanbevelingen	32
6 Literatuurlijst	35
Bijlage 1	42
1.1 Dataset filteren	42
1.2 Variabelen hoofdmodel	42
1.3 Controlevariabelen	48
1.4 Missende waarden verwijderen	52
Bijlage 2	53
2.1 Univariate statistieken	53
2.2 Bivariate statistieken	54
2.3 Multivariate statistieken	60
Bijlage 3	66
3.1 Assumptie onafhankelijke observaties	66
3.2 Multicollineariteit	66
3.2 Outliers en invloedrijke punten	68
Bijlage 4	69
Bijlage 5	71

1 Inleiding

Dat Nederland voller wordt zien we steeds vaker in het nieuws terugkomen (Van Hofslot, 2022; Wynia, 2017; Vissers, 2020). Met name immigratie en de toenemende levensverwachting zijn van invloed op het stijgende bevolkingsaantal. Ten tijde van het schrijven van dit onderzoek wonen er inmiddels 17,8 miljoen mensen in Nederland en naar verwachting van het CBS zal het bevolkingsaantal de komende 50 jaar blijven stijgen. In 2070 zullen minstens 20,7 miljoen mensen in Nederland wonen (Centraal Bureau voor de Statistiek, z.d.).

Als gevolg van het toenemende aantal inwoners en de stijgende vraag naar woonruimte kampt Nederland sinds de laatste jaren met woningnood (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2023). De overheid spant zich in om met grote urgentie nieuwbouwprojecten te realiseren en wetgeving te versoepelen om zo snel mogelijk ruimte te bieden aan hen die een huis zoeken (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2023a). Met het toenemen van de bevolking wordt de beschikbare ruimte beperkter. Stedelijk gebied verdicht doordat woningen nauwer op elkaar gebouwd worden en mensen worden steeds meer geconfronteerd met buurtgenoten.

Ondanks dat het aantal buurtgenoten toeneemt, wijst onderzoek van het CBS uit dat contact tussen buurtgenoten afneemt (Schmeets, 2020). Dit heeft onder andere invloed op de sociale samenhang van buurten, zoals de mate waarin wederzijdse vertrouwensbanden opgebouwd kunnen worden. In sommige buurten ligt het vertrouwen namelijk hoog terwijl het niveau van vertrouwen in andere buurten laag ligt (Van der Houwen & Kloosterman, 2011). In dit onderzoek richt ik mij op factoren die mogelijk van invloed zijn op vertrouwen in buurtgenoten.

Allereerst is het belangrijk te vermelden wat vertrouwen precies inhoudt. Vertrouwen in de medemens betekent dat men erin gelooft dat anderen hen geen kwaad zullen doen en dat men zich zal houden aan zijn of haar rechten en plichten (Yamagishi, 1998). In dit onderzoek staan vertrouwensrelaties tussen burens centraal. Sociologisch gezien is dit een interessant en relevant concept omdat vertrouwen een essentieel onderdeel vormt bij het opbouwen van een goed functionerende samenleving. Wederzijdse

vertrouwensbanden opbouwen heeft immers een positief effect op de sociale cohesie (Blind, 2007; Uslaner, 2000). Vertrouwen versterkt samenwerkingsverbanden (Rotter, 1971) en brengt meer sociale interactie, meer solidariteit, en over het algemeen meer welzijn met zich mee (Wheeless, 1978; Kuroki, 2011; Barefoot et al., 1998). Dit maakt vertrouwen in buurtgenoten beleidsmatig gezien ook een aantrekkelijk onderwerp. Door mogelijke invloedsfactoren op vertrouwen te achterhalen, kan gericht ingezet worden op het verbeteren van vertrouwensbanden in buurten en wellicht zal dit positief bijdragen aan het algemene woongenot in een buurt.

Zoals ik eerder al noemde, ligt het niveau van vertrouwen in sommige buurten hoger dan in andere buurten (Van der Houwen & Kloosterman, 2011). Een mogelijke verklaring voor een hoger niveau van vertrouwen tussen bepaalde buurtgenoten is de hoogte van het inkomen. Uit verschillende onderzoeksbevindingen blijkt dat een hoger inkomen voor meer vertrouwen in de medemens zal zorgen. Dit heeft te maken met het verwerven van hulpbronnen (Vrooman et al., 2023; Brandt et al., 2015; Knack & Zak, 2003). In de loop van het leven bouwen mensen hun kapitaal op, bestaande uit diverse hulpbronnen zoals financiële middelen of goede gezondheid. Dit kapitaal kunnen zij inzetten voor hun eigen ontwikkeling. Voor mensen die al veel van een bepaalde hulpbron hebben verkregen, zoals een omvangrijk financieel vangnet, is het makkelijker om hun kapitaal uit te breiden (Vrooman et al., 2023). Voldoende geld achter de hand hebben geeft namelijk de mogelijkheid om voort te bouwen op wat men al heeft en dit geeft een gevoel van zekerheid. Dit gevoel van zekerheid draagt mogelijk positief bij aan het niveau van vertrouwen in buurtgenoten. In dit onderzoek zal ik aantonen dat de hoogte van het inkomen een belangrijke voorspeller is voor het niveau van vertrouwen in buurtgenoten.

Iemands kapitaal bestaat echter niet alleen uit de hoeveelheid geld waar hij of zij over beschikt. Het welzijn van een persoon maakt eveneens deel uit van het volledige kapitaal. Net als het hebben van financiële middelen, draagt een hoog welzijnsniveau bij aan het maken van keuzes en het bereiken van doelen (Vrooman et al., 2023). De definitie die ik in dit onderzoek gebruik voor het begrip welzijn, is afkomstig van de World Health Organization (WHO, 2021). Welzijn omvat zowel de kwaliteit van leven als de mogelijkheid die mensen hebben om een betekenisvolle bijdrage te kunnen leveren aan de wereld.

Uit verschillende bevindingen uit de literatuur blijkt al dat mensen met een hoger inkomen meer welzijn ervaren (Mikucka et al., 2017; Reyes-García et al., 2016). Op het moment dat iemand meer geld achter de hand heeft, ervaart hij of zij namelijk meer bestaanszekerheid. Dit gevoel van zekerheid heeft een positief effect op het welzijnsniveau. Een hoger welzijnsniveau heeft op haar beurt mogelijk invloed op hoeveel vertrouwen mensen hebben in hun buurtgenoten. In deze scriptie onderzoek ik daarom tevens in hoeverre het niveau van welzijn, de relatie tussen inkomen en vertrouwen verklaard.

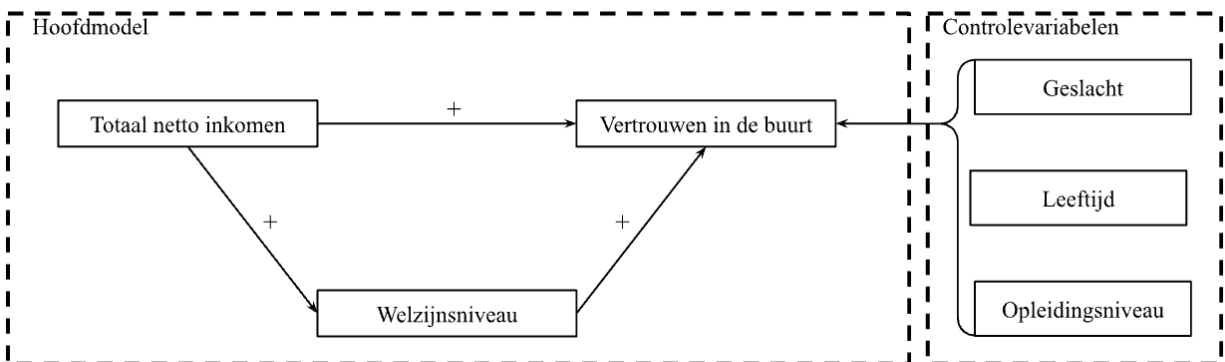
Met mijn bevindingen hoop ik een relevante bijdrage te kunnen leveren aan het wetenschappelijke debat. Daarbij hoop ik aan te kunnen tonen dat vertrouwen in buurtgenoten een belangrijk aandachtspunt is voor gemeenten, aangezien vertrouwen in buurtgenoten een essentieel onderdeel vormt in het bevorderen van sociale cohesie en het realiseren van een gezonde gemeenschap. De onderzoeksvraag die een centrale positie heeft in dit werkstuk luidt:

In hoeverre is de hoogte van iemands inkomen een voorspeller voor vertrouwen in buurtgenoten en wat is de rol van het niveau van welzijn in dit verband?

De data die ik voor dit onderzoek gebruik, zijn afkomstig van de European Value Study. Door middel van statistische analyses zal ik achterhalen wat de invloed is van inkomen en welzijn op de mate van vertrouwen in burens, gecontroleerd voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau.

2 Theoretisch kader

In dit hoofdstuk zal ik nader ingaan op de totstandkoming van mijn hypothesen. Allereerst zal ik mij richten op het hoofdverband, de relatie tussen inkomen en vertrouwen in buurtgenoten. De achterliggende argumentatie voor dit verband zal ik concreet toelichten. Vervolgens zal ik mij richten op de alternatieve verklaring, het niveau van ervaren welzijn en in welke mate dit concept daadwerkelijk de relatie tussen inkomen en vertrouwen verklaart. Tot slot zal ik de controlevariabelen en hun relevantie motiveren. In figuur 1 is het onderzoeksmodel te zien met het hoofdverband, alternatief verband en de controlevariabelen.

Figuur 1: Onderzoeksmodel

2.1 Inkomen

Zoals ik in de inleiding heb genoemd, is er reden om te veronderstellen dat de hoogte van het inkomen leidt tot een hoger niveau van vertrouwen. Dit verband zal ik aan de hand van twee argumenten verklaren.

Financieel vangnet

Een hoog inkomen zal over het algemeen betekenen dat iemand meer geld te besteden heeft en meer geld heeft om op terug te kunnen vallen in financieel moeilijke tijden (Davis & Schumm, 1987). Aangenomen kan worden dat een hoger inkomen gepaard gaat met een groter financieel vangnet. De omvang van dit

financiële vangnet heeft vervolgens invloed op de mate van vertrouwen dat men kan hebben. Dit zal ik, om te beginnen, aan de hand van een voorbeeld toelichten.

Ten eerste is het belangrijk te vermelden dat vertrouwen in anderen kan worden beschouwd als een financieel risico (Bohnet & Zeckhauser, 2004; Evans & Krueger, 2011; Skyrms, 2008). Enerzijds kan het goed uitpakken. Neem bijvoorbeeld buurvrouw A. In goed vertrouwen geeft zij de sleutel aan haar burens zodat zij tijdens haar vakantie de katten kunnen voeren. Buurvrouw A heeft geluk. Haar burens honoreren haar vertrouwen en maken geen misbruik van buurvrouw A door spullen uit haar huis mee te nemen. Buurvrouw A loopt geen schade op aan haar financiële vermogen door haar burens te vertrouwen.

Anderzijds kan vertrouwen in anderen ook slecht uitpakken. Buurman B heeft minder geluk. Zijn aan de burens uitgeleende grasmaaier heeft hij nooit meer teruggekregen. Zijn vertrouwen in zijn burens heeft hem schade aan zijn financiële vermogen bezorgd. De kans is groot dat buurman B in het vervolg niet meer zo goed van vertrouwen is als voorheen, en zijn eigendommen minder snel uitleent aan buurtgenoten.

Het voorbeeld van buurvrouw A en buurman B schetst een beeld van het financiële risico dat aan vertrouwen gebonden is. Mensen verschillen in voorkeur als het gaat om het nemen van risico's (Grable, 2000). Een belangrijke factor bij het wel of niet nemen van een risico is de hoogte van het inkomen. Mensen die een groter financieel vangnet hebben, zullen namelijk eerder risico's nemen dan mensen die het minder breed hebben, omdat zij zich fouten kunnen permitteren (Shaw, 1996; Grable, 2000; Carducci & Wong, 1998). Omdat zij financiële zekerheid hebben, nemen zij eerder een financieel risico dan mensen die deze financiële zekerheid niet hebben.

Een hoger inkomen en een sterk financieel vangnet geven een persoon dus de mogelijkheid om eventuele financiële schade te kunnen herstellen. Mensen met een laag inkomen daarentegen, kunnen slechts een beperkt financieel vangnet bewerkstelligen. Op het moment dat zij hun burens vertrouwen lopen zij het risico schade te ondervinden aan hun financiële vermogen. Zij hebben echter minder om op terug te vallen. Het risico voor mensen met een lager inkomen is daarom dusdanig groot dat zij over het algemeen minder geneigd zijn vertrouwen in hun buurtgenoten te plaatsen.

Reputatie van de buurt: veiligheid en sociale status

Een andere verklaring voor waarom mensen met een hoger inkomen meer vertrouwen hebben in hun buurtgenoten, is de reputatie van de buurt. Door segregatie op basis van inkomensverschillen wonen rijkere mensen voornamelijk in buurten met andere rijkere mensen, en armere mensen wonen in buurten met andere armere mensen (van Ham et al., 2016). Als het op vertrouwen aankomt zijn rijkere mensen over het algemeen daarom aangewezen op hun rijke buurtgenoten en armere mensen zijn aangewezen op hun arme buurtgenoten. Bovendien zijn er grote reputatieverschillen tussen rijke en arme buurten en met een laag inkomen zijn oververtegenwoordigd in buurten met een slechte reputatie (Permentier et al., 2011). In welke mate de reputatie van de buurt het vertrouwen in buurtgenoten bepaald zal ik uitleggen aan de hand van de concepten *veiligheid* en *sociale status*.

Hoge criminaliteitscijfers hebben een slechte invloed op de reputatie van een buurt en in rijke buurten ligt het criminaliteitsniveau laag (Permentier et al., 2011; Browne-Yung et al., 2016). Mensen met een hoog inkomen, woonachtig in rijke wijken, hoeven zich daarom minder zorgen te maken over hun persoonlijke veiligheid en eigendommen. Het gevoel van veiligheid in buurten waar voornamelijk mensen met hogere inkomens wonen, draagt bij aan de goede reputatie van de buurt. Wegens deze goede reputatie is het opbouwen van vertrouwensbanden gemakkelijker omdat het risico dat vertrouwen misbruikt wordt, als minder groot wordt ervaren (Garcia et al., 2007). Er is sprake van een veilig klimaat in buurten met een goede reputatie, wat ruimte geeft voor vertrouwen (Garcia et al., 2007). Bovendien hebben mensen met een hoger inkomen meer buurtcontact (Van der Houwen & Kloosterman, 2011). Hecht contact met buurtgenoten komt minder voor in buurten waar voornamelijk mensen met lage inkomens wonen en de buurt een slechte reputatie heeft (Van der Houwen & Kloosterman, 2011). Hierdoor kunnen vertrouwensbanden lastiger tot stand komen en zal men een onveilig gevoel behouden .

De sociale status van buurtgenoten is eveneens van invloed op de reputatie van een buurt. Permentier en collega's heeft uitgewezen dat inkomen een van de belangrijkste determinanten van buurtkeuze is. Voor mensen met een hoog inkomen fungeert de buurt waar zij wonen namelijk ook als

statussymbool (Permentier et al., 2011). Een hoger inkomen wordt vaak geassocieerd met een hoge sociale status en mensen met een hoog inkomen wonen daarom vaak in buurten waar buurtgenoten eveneens een hoge sociale status hebben (Permentier et al., 2011). Mensen met een hoog inkomen hechten waarde aan hun eigen status en de reputatie van hun buurt. Door te allen tijde betrouwbaar te zijn kan de eigen sociale status en de reputatie van de buurt beschermd worden. Bovendien plaatsen mensen met een hoge sociale status vaker vertrouwen in een ander en worden zij, wegens hun hoge sociale status, ook sneller door anderen vertrouwd (Lount & Pettit, 2012; Glaeser et al., 1999). Er ontstaan daarom sneller wederzijdse vertrouwensbanden tussen buurtgenoten met hoge inkomens en hoge sociale status omdat men ervan uitgaat dat de mensen om hen heen dezelfde sociale en economische belangen nastreven (Lount & Pettit, 2012; Glaeser et al., 1999). En het zou onverstandig zijn om de eigen goede naam te bezoedelen door onbetrouwbaar te zijn (Lount & Pettit, 2012).

Uit voorgaande redeneringen kan opgemaakt worden dat de mate van veiligheid in een buurt en de sociale status onder buurtgenoten de reputatie van een buurt bepalen. Op basis van de reputatie van de buurt maken mensen een risicoschatting (Jordahl, 2007). Meer onveiligheid in een buurt en lage sociale status onder buurtgenoten zijn een groot risico voor het plaatsen van vertrouwen (Jordahl, 2007). Aangezien mensen met een hoog inkomen voornamelijk in buurten met een goede reputatie wonen (veilig en hoge sociale status onder buurtgenoten), zijn zij eerder geneigd om hun buurtgenoten te vertrouwen dan mensen met een laag inkomen die voornamelijk in buurten met een slechte reputatie woonachtig zijn.

Kortom, mensen met een hoger inkomen hebben een groter financieel vangnet en wonen in buurten met een betere reputatie. Hierdoor hebben zij een hoger niveau van vertrouwen in hun buurtgenoten. Uit voorgaande redeneringen heb ik de volgende hypothese opgesteld: *Naarmate men een hoger inkomen heeft, heeft men meer vertrouwen in de buurt.*

2.2 Welzijn: verklaring op het hoofdverband

Het verband tussen inkomen en vertrouwen kan mogelijk gedeeltelijk verklaard worden door het niveau van welzijn. Het hebben van een hoger inkomen brengt namelijk voordelen met zich mee, waarvan ik er twee zal benoemen. Ten eerste hebben mensen met een hoger inkomen meer kansen in hun leven en ten tweede ervaren mensen met een hoger inkomen een groter gevoel van bestaanszekerheid (Vrooman et al., 2023; Duncan et al., 2014). Zoals ik in de inleiding heb genoemd houd ik voor het begrip welzijn de definitie van het WHO (2021) aan: welzijn omvat zowel de kwaliteit van leven als de mogelijkheid die mensen hebben om een betekenisvolle bijdrage te kunnen leveren aan de wereld.

Meer kansen

Een hoger inkomen biedt een persoon meer kansen in het leven. Beschikking over voldoende financiële middelen maakt het namelijk mogelijk om te kunnen ontwikkelen en doelen te bereiken. Het aangrijpen van kansen en het kunnen nastreven van doelen geeft voldoening en draagt bij aan het niveau van welzijn (Segerstrom, 2007; Carver & Scheier, 2017).

Bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid houdt in dat mensen verzekerd zijn van en beschikking hebben over de middelen die zij nodig hebben om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien. Mensen met een laag inkomen ervaren minder bestaanszekerheid omdat zij over beperkte financiële middelen beschikken. Een gebrek aan bestaanszekerheid versterkt gevoelens van angst en stress omdat mensen meer zorgen hebben over het voldoen aan hun basisbehoeften (Santiago et al., 2011; Cummins, 2000). Mensen met een hoog inkomen hoeven zich minder zorgen te maken over hun bestaanszekerheid. Zij ervaren een groter gevoel van zekerheid en hebben een positief toekomstbeeld omdat zij niet het idee hebben financieel in de problemen te komen. Door een optimistische blik op de toekomst zal het niveau van welzijn stijgen (Trudel-Fitzgerald et al., 2019; Carver & Scheier, 2017).

Invloed welzijn op vertrouwen

Het niveau van welzijn heeft vervolgens invloed op de mate van vertrouwen in buurtgenoten. Mensen die een hoger welzijnsniveau ervaren staan meer open voor het aangaan van sociale contacten met anderen en zijn hier ook succesvoller in omdat zij zich in een positieve gemoedstoestand bevinden (Diener & Seligman, 2002; Lyubomirsky et al., 2005). Meer sociale contacten hebben daarbij een positief effect op vertrouwen omdat positieve sociale interacties gevoelens van betrouwbaarheid, behulpzaamheid en vriendelijkheid vergroten (Welch et al., 2007). Bij herhaaldelijke positieve sociale interacties is men in staat vertrouwensbanden op te bouwen en kunnen relaties van wederkerigheid worden gerealiseerd. Positieve sociale interacties versterken namelijk de verwachting dat de ander betrouwbaar is (Kanagaretnam et al., 2010; Uehara, 1995). Wederkerigheid houdt in dat mensen gunsten uitwisselen of verplichtingen nakomen, waar zij en anderen voordeel uit halen. In vertrouwensrelaties kan wederkerigheid een norm worden aangezien men een verplichting voelt om een gunst terug te geven (Uehara, 1995). De buurman maait het gras van de buurvrouw, als wederdienst voor het passen op de kat.

Het niveau van welzijn lijkt daarom een aanmerkelijk onderdeel te zijn van het verband tussen inkomen en vertrouwen. Uit voorgaande redeneringen heb ik de volgende hypothese opgesteld: *De relatie tussen inkomen en vertrouwen wordt gedeeltelijk verklaard door het niveau van welzijn.*

2.3 Geslacht

Om een valide onderzoek uit te voeren controleer ik voor drie controlevariabelen. Dit doe ik om na te gaan in hoeverre deze variabelen het hoofdeffect verstoren. Ik controleer voor geslacht omdat mannen en vrouwen verschillen in inkomen. Mannen verdienen gemiddeld gezien meer dan vrouwen. Dit heeft ook te maken met dat vrouwen minder uren werken en er vaker voor kiezen om thuis voor de kinderen te zorgen. Hierdoor ligt het inkomensniveau van mannen doorgaans hoger dan dat van vrouwen.

Over het algemeen hebben mannen meer vertrouwen in hun medemens dan vrouwen (Buchan et al., 2008). Dit blijkt ook uit cijfers van het CBS, verzameld ten tijde van de coronapandemie (Schmeets & Exel, 2022).

Als de hoogte van het inkomen gerelateerd is aan vertrouwen in buurtgenoten, is het wellicht mogelijk dat vrouwen minder vertrouwen hebben omdat zij financieel gezien over minder kapitaal beschikken. Eenpersoonshuishoudens bestaande uit één vrouw, of alleenstaande moeders hebben een lager inkomen dan eenpersoonshuishoudens bestaande uit één man (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2022a).

2.4 Leeftijd

Ik controleer voor leeftijd omdat mensen van middelbare leeftijd een hoger inkomen hebben dan jongeren en ouderen (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2022a). Mensen tussen 55 en 65 jaar zitten in de hoogste inkomensklasse. Als het juist is dat mensen meer vertrouwen hebben in hun buurtgenoten als zij een hoger inkomen hebben, dan zullen groepen die geen of een zeer laag inkomen hebben mogelijk gehinderd worden in hoeverre zij vertrouwen kunnen plaatsen. Jongeren die lenen en/of een bijbaantje hebben, beschikken over een gering financieel kapitaal. Hetzelfde geldt voor gepensioneerden die rond moeten komen van hun pensioen en AOW. Dit zou kunnen betekenen dat jongeren en ouderen minder vertrouwen hebben in hun buurtgenoten.

Uit onderzoek van het CBS blijkt echter dat ouderen meer vertrouwen in hun buurtgenoten hebben in vergelijking met de overige leeftijdscategorieën. Onderzoek uit 2009 toont aan dat 89% van 65 plussers aangeeft dat de meeste buurtgenoten te vertrouwen zijn tegenover 57% van de categorie 18 tot 25 jarigen (Van der Houwen & Kloosterman, 2011). Uit het onderzoek van Houwen en Kloosterman blijkt dat vertrouwen in buurtgenoten toeneemt met het stijgen van de leeftijd. Een verklaring hiervoor is dat ouderen meer hecht contact met buurtgenoten hebben en daarnaast langer in een buurt woonachtig zijn. Hierdoor hebben ouderen meer kansen gekregen om vertrouwensbanden op te bouwen (Van der Houwen

& Kloosterman, 2011). Ook uit het onderzoeksrapport eigentijdse ongelijkheid van het SCP blijken ouderen over het algemeen vaker hoger te scoren op sociaal vertrouwen (Vrooman et al., 2023).

Het is belangrijk om te controleren voor leeftijd aangezien deze variabele mogelijk van invloed is op in hoeverre mensen hun buurtgenoten vertrouwen.

2.5 Opleidingsniveau

Tot slot controleer ik voor opleidingsniveau. Mensen met een hoger opleidingsniveau verdienen over het algemeen meer geld en zijn in staat om een groter financieel kapitaal op te bouwen (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2022). Mogelijk hebben hoger opgeleiden daarom meer vertrouwen in hun buurtgenoten. Onderzoek heeft uitgewezen dat opleidingsniveau één van de belangrijkste indicatoren is voor vertrouwen (Brehm & Rahn, 1997; Herreros & Criado 2008). Mensen met een lager opleidingsniveau kunnen echter ook over een groot financieel kapitaal beschikken. Het is daarom belangrijk om deze variabele in de analyse op te nemen om te kunnen achterhalen in hoeverre opleidingsniveau van invloed is op de mate van vertrouwen in buurtgenoten.

3 Methoden

In dit hoofdstuk zal ik ingaan op de methodologie van mijn onderzoek. De gebruikte data, de respondenten, het onderzoeksdesign, de operationalisaties van de variabelen en de analyse-opzet zullen aan bod komen.

3.1 Deelnemers en onderzoeksdesign

De populatie waar ik mij in dit onderzoek op zal richten is de populatie volwassen Nederlanders. Voor dit onderzoek heb ik gebruikgemaakt van data uit de European Value Study (EVS). Dit is een omvangrijke openbare dataset en bevat gegevens uit een periode van 1981 tot 2022. In 2017 heeft het onderzoeksprogramma gegevens van 47 Europese landen verzameld over verschillende onderzoeksobjecten. De vraagstelling was gericht op het achterhalen van de waarden die men per land heeft op het gebied van welzijn, familie, werk, religie, politiek en sociale netwerken. In elk land dat mee heeft gedaan aan de EVS is een representatieve aselecte steekproef getrokken van de bevolking. In dit onderzoek staan de resultaten van Nederlandse respondenten centraal. Het is daarom noodzakelijk om deze groep uit de steekproef te selecteren.

De Nederlandse doelgroep van de EVS bestond in 2017 uit 13.349.483 geregistreerde Nederlandse inwoners met een leeftijd van 18 jaar of ouder, die ten tijde van het onderzoek buiten een instelling woonachtig waren. Uit deze doelgroep is een steekproef genomen door een gestratificeerde enkelvoudige aselecte steekproef uit te voeren. Vervolgens is een selectieve groep van 4011 personen benaderd om deel te nemen aan het onderzoek waarvan 2720 personen daadwerkelijk hebben deelgenomen (een responspercentage van 67,81%). Het verrichten van de dataverzameling heeft op verschillende manieren plaatsgevonden in een tijdsspanne van ongeveer zes maanden (31.08.2017 tot 28.02.2018). In Nederland is gebruikgemaakt van de mixed-mode-strategie. Dit houdt in dat er gebruik is gemaakt van zowel de Computer-Assisted Personal Interviewing methode (CAPI) als de Computer Aided

Web Interviewing methode (CAWI) om de respons te maximaliseren. De CAPI-methode, ook wel interviewer-administered methode, houdt in dat het interview face-to-face plaats heeft gevonden en mondeling is afgenomen. Het onderzoeksteam beschikte over 53 interviewers die het interview op gestructureerde wijze moesten afnemen. De interviewer nam de vragen af met behulp van een computer of tablet. Deze CAPI-methode is de voornaamste manier van dataverzameling binnen de EVS.

De CAWI-methode is toegevoegd om de responsgraad te verhogen. Deze methode houdt in dat respondenten de mogelijkheid kregen om zelfstandig de vragenlijst in te vullen die hen digitaal of per post opgestuurd werd. Deze vorm van dataverzameling wordt ook wel aangeduid als self-administered. Deelnemers konden niet vrij kiezen voor een van de twee onderzoeksmethoden.

Het responspercentage van de interviews lag een stuk lager dan het responspercentage van de mensen die zelf de vragenlijst in konden vullen, respectievelijk 47,6% ($n=1496$) en 80,87% ($n=2515$). De voornaamste reden voor de non-respons bij het afnemen van de vragenlijsten door een interviewer was weigering (575). Daarnaast zijn er ook andere redenen gegeven voor niet willen of kunnen participeren aan het onderzoek zoals weigering door een taalbarrière, de persoon was mentaal of fysiek niet fit genoeg om deel te nemen of de persoon was woonachtig in het buitenland. De non-respons bij de groep die de vragenlijst op eigen gelegenheid hebben ingevuld bestaat uit weigering (462) en partieel ingevulde vragenlijsten die vervolgens als niet valide werden geregistreerd (19).

Voor de variabele inkomen ligt de item non-respons hoger dan voor de rest van de variabelen. Deze variabele heeft 400 missende waarden. Dit zou te maken kunnen hebben met de aard van de vraag aangezien sommige deelnemers wellicht geen informatie willen geven over hun geldzaken of niet precies weten wat hun wekelijkse, maandelijkse of jaarlijkse inkomen betreft. Ondanks de missende waarden is de steekproef nog voldoende groot om uitspraak te kunnen doen over de onderzoeksvraag. Zonder de missende waarden bestaat de steekproef die ik gebruik uit 1959 Nederlandse respondenten.

Alle personen die in de steekproef vielen, zijn benaderd met een uitnodigingsbrief en hebben een brochure ontvangen met extra informatie over het onderzoek. Daarbij was het ook mogelijk om de helpdesk telefonisch te bereiken, mocht een potentiële respondent nog vragen hebben over het onderzoek.

Als beloning voor medewerking aan het onderzoek zijn verschillende VVV-cadeaukaarten beschikbaar gesteld.

De vragenlijst van de European Value Study is getoetst aan de gegevensbescherming voorschriften die in Nederland van toepassing zijn. De respondenten zijn nadrukkelijk geïnformeerd over de gegevensbescherming en zij hebben toestemming gegeven voor participatie aan het onderzoek. Bovendien worden de verzamelde data geheel anoniem behandeld.

3.2 Operationalisaties

Vertrouwen

De afhankelijke variabele *vertrouwen* is gemeten met de vraag “In welke mate vertrouwt u uw burens?”. Dit is een vier-puntsvraag met de volgende antwoordmogelijkheden: 1=volledig vertrouwen, 2=enigszins vertrouwen, 3=niet erg veel vertrouwen, en 4=helemaal geen vertrouwen. Hoe hoger de score, hoe minder vertrouwen iemand heeft. De respondent had ook de mogelijkheid om aan te geven het antwoord op de vraag niet te weten, niet van toepassing of geen antwoord aan te kruisen. Deze resultaten worden als missende waarden beschouwd in dit onderzoek. De variabele *vertrouwen* is zeer scheef verdeeld. De overgrote meerderheid van de respondenten heeft volledig of enigszins vertrouwen in hun burens, slechts een klein deel geeft aan niet veel of helemaal geen vertrouwen te hebben (respectievelijk 93,2% en 6,9%). Omdat de variabele zo scheef verdeeld is zal deze gehercodeerd worden tot een dummy-variabele met de categorieën 1=hoog vertrouwen (bestaande uit 1=volledig vertrouwen) en 0=minder vertrouwen (bestaande uit 2=enigszins vertrouwen, 3=niet erg veel vertrouwen, en 4=helemaal geen vertrouwen). Met deze variabele verwacht ik het concept *vertrouwen* in buurtgenoten goed te kunnen meten. De afhankelijke variabele *vertrouwen* in buurtgenoten is in eerste instantie niet dichotoom gemeten. Maar wegens de scheve verdeling van de variabele diende deze gedummificeerd te worden. Om deze reden is de variabele *vertrouwen* niet geschikt voor lineaire regressie en wordt de analyse door middel van logistische regressie uitgevoerd.

Inkomen

De onafhankelijke variabele *inkomen* is gemeten met de vraag “Hier is een lijst met inkomens, we zouden graag willen weten in welke categorie uw huishouden valt, als u al het loon en salaris, pensioenen en ander inkomen dat binnenkomt mee rekent. Geef alleen de letter van de categorie waar uw huishouden in valt nadat belastingen en andere zaken zijn afgetrokken”. De vraag bevat 10 antwoordmogelijkheden die verschillende inkomensniveaus weergeven: van 1, laag, tot 10, hoog. Wederom zijn de antwoorden, weet ik niet, geen antwoord en niet van toepassing beschouwd als missende waarden. Zie figuur 1 in bijlage 5 voor een overzicht van de antwoordmogelijkheden 1 tot 10 en hun precieze inhoud. Ik verwacht dat ik met deze variabele een goed beeld kan schetsen van de relatie tussen vertrouwen en inkomen.

Welzijn

De onafhankelijke variabele *welzijn* is gemeten met de vraag “Hoe gelukkig bent u, alles bijeengenomen?”. Dit is een 4-puntsvraag met de volgende antwoordmogelijkheden: 1=heel gelukkig, 2=tamelijk gelukkig, 3=niet zo gelukkig en 4=helemaal niet gelukkig. Hoe hoger de respondent scoort, hoe ongelukkiger hij of zij in het leven staat. Ook deze variabele is zeer scheef verdeeld. Meer dan de helft van de respondenten geeft aan tamelijk gelukkig te zijn (54,9%) en meer dan een derde geeft aan heel gelukkig te zijn (37,4%). Slechts een klein deel van de respondenten is niet zo gelukkig of helemaal niet gelukkig (respectievelijk 6,5% en 0,6%). Omdat de variabele een zeer scheve verdeling heeft zal deze gehercodeerd worden tot een dummy-variabele met de waarden 1=hoog welzijn (bestaande uit 1=heel gelukkig) en 0=minder welzijn (bestaande uit 2=tamelijk gelukkig, 3=niet zo gelukkig en 4=helemaal niet gelukkig). Wederom worden de antwoorden weet ik niet, geen antwoord en niet van toepassing beschouwd als missende waarden. Naar mijn verwachting zal deze variabele het concept welzijn redelijk goed meten aangezien het niveau van geluk een aspect vormt van iemands algemene welzijnsniveau. In de discussie zal ik terugkomen op de meting van dit concept.

Geslacht

De controlevariabele *geslacht* is gemeten door naar het geslacht van de respondent te vragen. De variabele *geslacht* is gehercodeerd tot een dummyvariabele met de waarden 1=man en 0=vrouw. De antwoorden weet ik niet, geen antwoord en niet van toepassing zijn beschouwd als missende waarden.

Opleidingsniveau

De controlevariabele *opleidingsniveau* is gemeten met de vraag “Wat is het hoogste opleidingsniveau dat u voltooid heeft?”. Voor Nederland zijn er 18 antwoordmogelijkheden waarbij 1=lagere school niet voltooid, en 18=doctoraat/gepromoveerd. De volledige lijst met antwoordmogelijkheden is te vinden in figuur 2, bijlage 5. Hoe hoger de score, hoe hoger de onderwijsgraad. Wegens de omvang van de antwoordmogelijkheden is de variabele gehercodeerd tot een dummyvariabele met de waarden 1=middelbaar en 0=laag. De referentiewaarde is hoog opleidingsniveau. Ik heb gekozen voor drie antwoordcategorieën omdat deze schaalverdeling ook gebruikt wordt door het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2019). Het CBS hanteert de volgende verdeling: Laag opleidingsniveau = basisonderwijs, vmbo, jaar 1 tot 3 van havo en vwo en de assistentenopleiding op mbo-niveau 1; middelbaar = jaar 4, 5 en 6 op havo en vwo, mbo-niveau 2, niveau 3 en niveau 4 (beroeps-, vak- en specialistenopleiding); hoog = hbo en wo. De antwoorden weet ik niet, geen antwoord en niet van toepassing zijn beschouwd als missende waarden.

Leeftijd

De controlevariabele *leeftijd* is gemeten door de respondent naar zijn of haar geboortjaar te vragen. In mijn onderzoek gebruik ik de gehercodeerde data van *geboortjaar* waarin de variabele is omgezet naar leeftijd tot 82 jaar. Deze variabele bevat geen missende waarden.

3.3 Analyse-opzet

Om de onderzoeksvraag en bijbehorende hypothesen te toetsen gebruik ik logistische regressieanalyse. De analyse bestaat uit vier modellen. Model 1 bestaat uit de afhankelijke variabele vertrouwen en de controlevariabelen geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Met model 1 onderzoek ik de samenhang tussen de controlevariabelen en de afhankelijke variabele vertrouwen. De onafhankelijke variabele inkomen wordt in model 2 toegevoegd. Met model 2 toets ik de eerste hypothese, dat een hoger inkomen meer vertrouwen in buurtgenoten teweegbrengt. Model 3 en 4 toetsen beide een deel van de tweede hypothese, dat de relatie tussen inkomen en vertrouwen voor een deel wordt verklaard door het niveau van welzijn. In model 3 is de mediërende variabele welzijn de afhankelijke variabele. Daarnaast bevat model 3 de variabele inkomen en de controlevariabelen en onderzoek ik of er sprake is van een relatie tussen inkomen en welzijn. Model 4 bevat alle variabelen en met dit model onderzoek ik het effect van de mediërende variabele welzijn. Door model 2 en 4 met elkaar te vergelijken, onderzoek ik in hoeverre het effect tussen inkomen en vertrouwen afgenomen is na het toevoegen van de mediërende variabele welzijn. Als er in model 2 sprake is van een verband, en dit verband gedeeltelijk of geheel verdwijnt in model 4 is er sprake van een mediatie effect van welzijn.

Daarnaast zal ik de modelfit evalueren, de assumpties onderzoeken en testen voor invloedrijke punten. De modelfit evalueer ik aan de hand van de likelihood ratio test en de bijbehorende deviance. De Hosmer Lemeshow test pas ik alleen toe op model 4. Bij het onderzoeken van de assumpties kijk ik of de waarnemingen onafhankelijk zijn en of er geen sprake is van multicollineariteit door de VIF-scores te interpreteren. Tot slot test ik of er ook invloedrijke punten en uitbijters in de steekproef aanwezig zijn. Hier controleer ik voor door naar de leverage en DFBETA te kijken.

4 Resultaten

In dit hoofdstuk zal ik de belangrijkste resultaten uit mijn onderzoek bespreken, de modelfit evalueren en de hypothesen toetsen die in dit onderzoek centraal staan.

4.1 Univariate statistieken

Tabel 1 toont de beschrijvende statistieken van alle in het model aanwezige variabelen: de afhankelijke variabele vertrouwen, de onafhankelijke variabele inkomen, de mediërende variabele welzijn en de controlevariabelen geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.

De afhankelijke variabele vertrouwen is redelijk normaal verdeeld. De helft van de respondenten (53,3%) geeft aan hoog vertrouwen in buurtgenoten te hebben. De andere helft van de respondenten (46,7%) geeft aan minder dan volledig vertrouwen te hebben.

De onafhankelijke variabele inkomen laat zien dat de respondenten gemiddeld een middelmatig jaarinkomen hebben van 25000 tot 34600 euro ($\mu=5,76$; $SD=2,81$). Zie bijlage 5 voor de antwoordmogelijkheden. De variatie ($SD=2,81$) laat zien dat sommige respondenten een hoger inkomen hebben en andere respondenten een lager inkomen. Het gemiddelde jaarlijkse inkomen in Nederland is in 2017 ongeveer 31100 euro (CBS Statline, 2022). Het gemiddelde jaarlijkse inkomen in de steekproef komt dus redelijk overeen met het daadwerkelijke gemiddelde in Nederland in 2017.

De mediërende variabele welzijn heeft een scheve verdeling. Een minderheid van de respondenten (38,2%) ervaart een hoog welzijnsniveau en geeft aan heel gelukkig te zijn. De meerderheid van de respondenten (61,8%) geeft aan een minder hoog welzijnsniveau te ervaren. Dit betekent niet dat het merendeel van de respondenten ongelukkig is, maar zij zijn iets minder gelukkig dan de mensen die heel gelukkig zijn.

Het grootste deel van de respondenten heeft een hoog opleidingsniveau (44,2%). Het aantal respondenten met een middelbaar en laag opleidingsniveau is ongeveer gelijk (respectievelijk 28,0% en

27,8%). Uit cijfers van het CBS (2021) blijkt het merendeel van de bevolking van Nederland een middelbaar opleidingsniveau heeft (41,5%), ongeveer een derde (31,7%) heeft hoger onderwijs genoten en iets meer dan een vijfde heeft een laag opleidingsniveau (26,8%) (CBS Statline, 2021). Ondanks dat de gegevens van het CBS uit 2021 komen en de data uit de EVS uit 2017, kan worden opgemerkt dat de groep mensen met een hoog opleidingsniveau wordt oververtegenwoordigd in de steekproef van dit onderzoek.

Het aandeel mannen en vrouwen in de steekproef is redelijk gelijk verdeeld. De steekproef bevat iets meer vrouwen dan mannen (51,5% vrouw en 48,5% man). De steekproef komt wat betreft de verdeling in geslacht redelijk overeen met de Nederlandse populatie. De verdeling mannen en vrouwen onder de Nederlandse bevolking is bijna gelijk, met net iets meer vrouwen dan mannen (99 mannen op elke 100 vrouwen) (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2022c).

De gemiddelde leeftijd van de respondenten in de steekproef is 53,32 jaar ($SD=17,69$). Aan de standaarddeviatie is te zien dat de variabele leeftijd een grote spreiding heeft met een minimum van 18 jaar en een maximum van 82 jaar. De gemiddelde leeftijd van de Nederlandse bevolking is 42,40 jaar (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2022b). In mijn steekproef ligt de gemiddelde leeftijd dus ongeveer 10 jaar hoger. Dit is geen extreem verschil, desondanks is het belangrijk om hier rekening mee te houden bij het generaliseren van de resultaten.

Over het algemeen is de steekproef een redelijk goede afspiegeling van de gehele Nederlandse populatie. Hoogopgeleiden worden echter oververtegenwoordigd in de steekproef en ook de leeftijd van de respondenten ligt iets hoger.

Tabel 1: Univariate beschrijvende statistieken alle variabelen in het model (n=1959)

Variabele	Gemiddelde (standaarddeviatie) ^a	Minimum	Maximum	N totaal
Vertrouwen (hoog=1; minder=0)	53,3% hoog 46,7% minder	0	1	1959
Inkomen	5,76 (2,81)	1	10	1959
Welzijn (hoog=1; minder=0)	38,2% hoog 61,8% minder	0	1	1959
Opleidingsniveau	44,2% hoog 28,0% middel 27,8% laag	0	1	1959
Geslacht (man=1; vrouw=0)	48,5% man 51,5% vrouw	0	1	1959
Leeftijd	53,32 (17,09)	18,00	82,00	1959

^a Frequentieverdeling is vermeld in percentage bij nominale variabelen.

4.2 Bivariate statistieken

Tabel 2 geeft een overzicht van de correlaties tussen de verschillende variabelen. Om de samenhang tussen deze continue en dummy variabelen te analyseren heb ik gebruikgemaakt van de Pearson correlatiecoëfficiënt, Cramer's V en ANOVA, waarbij een waarde van 0 tot 0,3 zwakke samenhang aangeeft, een waarde van 0,3 tot 0,5 matige samenhang en een waarde van 0,5 en hoger sterke samenhang.

Tabel 2 laat zien dat er zwakke samenhang is tussen inkomen en vertrouwen in buurtgenoten ($r=0,114$; $p<0,01$). Een hoger inkomen geeft dus significant meer vertrouwen in buurtgenoten zoals volgens de theorie verwacht werd.

Er is eveneens sprake van zwakke statistische samenhang tussen inkomen en welzijn ($r=0,183$; $p<0,01$). Een hoger niveau van welzijn hangt dus zwak samen met een significant hoger inkomen. De samenhang tussen welzijn en vertrouwen in buurtgenoten is ook significant maar zwak ($r=0,158$; $p<0,01$).

Een hoger niveau van welzijn geeft dus een significant hoger niveau van vertrouwen in buurtgenoten.

Beide uitkomsten werden verwacht op basis van de theorie.

De controlevariabelen opleidingsniveau en geslacht hangen niet sterk samen met vertrouwen in buurtgenoten. Leeftijd daarentegen hangt positief samen met vertrouwen in buurtgenoten ($r=0,240$; $p<0,01$). Een hogere leeftijd geeft een significant hoger niveau van vertrouwen. Ook dit resultaat ondersteunt eerdere onderzoeksbevindingen en het is goed dat voor deze variabele gecontroleerd wordt. Leeftijd lijkt namelijk van invloed te zijn op de mate van vertrouwen in buurtgenoten.

Kortom: uitgaande van hypothese 1, wordt verwacht dat er sprake zou zijn van significante samenhang tussen vertrouwen en inkomen. Deze verwachting wordt bevestigd door de correlatiematrix. De samenhang tussen de variabelen is echter zwak. Uitgaande van hypothese 2, wordt verwacht dat er sprake zou zijn van significante samenhang tussen inkomen en welzijn en een significante samenhang tussen welzijn en vertrouwen. Ook deze verwachting wordt bevestigd door de correlatiematrix, echter is er wederom sprake van slechts zwakke samenhang.

Tabel 2: Correlaties tussen alle variabelen in het model ($n=1995$)

Variabele	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Vertrouwen (1=hoog; 0=minder)	-					
2. Inkomen	0,114**	-				
3. Welzijn (1=hoog; 0=minder)	0,158**	0,183**	-			
4. Opleidingsniveau (1=middel; 0=laag; ref.=hoog)	0,055	0,364**	0,079**	-		
5. Geslacht (1=man; 0=vrouw)	0,035	0,141**	0,012	0,041	-	
6. Leeftijd	0,240**	-0,031	0,078**	0,264**	0,052*	-

* significant bij $p<0,05$; ** significant bij $p<0,01$; ^aPearson's correlatie; ^bCramer's V; ^cANOVA-correlatie

4.3 Modevaluatie

Door de likelihood-ratio-test en de Hosmer Lemeshow-test te interpreteren, onderzoek ik of de modellen goed bij de data passen. Model 1 bevat slechts de controlevariabelen leeftijd, geslacht en opleidingsniveau. Model 2 bevat de controlevariabelen en de onafhankelijke variabele inkomen. De deviance van model 2 ($-2LL=2560,435$) ligt lager dan de deviance van model 1 ($-2LL=2490,447$). Dit betekent dat het aantal fouten in model 2 is afgenomen met het toevoegen van inkomen. Omdat model 2 minder fouten bevat, is dit model beter dan model 1. Model 4, welke alle variabelen bevat, heeft de laagste deviance ($-2LL=2507,056$). Model 4 verklaart dus het grootste deel, en geeft de beste weergave van de data. De Hosmer Lemeshow-test is alleen uitgevoerd voor model 4. Uit deze toets blijkt dat model 4 goed bij de data past, aangezien de Hosmer Lemeshow toetswaarde niet significant is ($HL=7,550$; $p=0,479$).

Bij een logistische regressieanalyse is een belangrijke assumptie dat de waarnemingen onafhankelijk zijn. De dataset bevat respondenten die door middel van een gestratificeerde enkelvoudige aselecte steekproef zijn benaderd. Ik kan er daarom van uitgaan dat er sprake is van onafhankelijke waarnemingen en dat deze assumptie niet is geschonden. Vervolgens heb ik onderzocht of er sprake is van multicollineariteit. De samenhang tussen de predictoren is niet te groot aangezien alle VIF-scores een waarde lager dan 4 hebben (zie bijlage 3). Er is dus geen sprake van te grote multicollineariteit. Verder zijn er geen uitbijters of invloedrijke punten in de dataset gevonden die de analyse dusdanig zouden kunnen beïnvloeden dat de resultaten niet generaliseerbaar zouden zijn. Bijlage 3 bevat een gedetailleerde beschrijving van de eerder genoemde resultaten.

4.4 Hypothesetoetsing

Tabel 3 en 4 bevatten de resultaten van de logistische regressieanalyse. Tabel 3 bevat model 3 met welzijn als afhankelijke variabele. Tabel 4 bevat model 1, 2 en 4 met vertrouwen in buurtgenoten als afhankelijke variabele. Met deze resultaten kan ik uitspraak doen over de twee hypothesen die in dit onderzoek getoetst worden. Er is telkens gecontroleerd voor alle andere variabelen in het model.

Hypothese 1

Om het hoofdeffect tussen de onafhankelijke variabele inkomen en de afhankelijke variabele vertrouwen in de buurt te onderzoeken, toets ik hypothese 1: *Naarmate men een hoger inkomen heeft, heeft men meer vertrouwen in de buurt*. Hiervoor maak ik gebruik van model 2 in tabel 4 met vertrouwen in buurtgenoten als afhankelijke en inkomen als onafhankelijke variabele. Er wordt gecontroleerd voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Uit model 2 blijkt dat mensen met een hoger inkomen significant meer vertrouwen hebben in de buurt ($b=0,100; p<0,001$). Daarnaast heb ik de kansen (P) berekend op vertrouwen in buurtgenoten voor mensen met een laag inkomen en een hoog inkomen. Voor mensen met een hoog inkomen is de kans groter om een hoog niveau van vertrouwen te hebben in buurtgenoten ($P=0,62$), dan voor mensen met een lager inkomen ($P=0,40$). Hier maak ik uit op dat inkomen effect heeft op de mate van vertrouwen in buurtgenoten. Zie bijlage 4 voor de volledige berekening.

Mijn verwachting dat mensen met een hoger inkomen meer vertrouwen hebben in hun buurtgenoten wordt ondersteund door de resultaten. Hypothese 1 zal daarom niet verworpen worden.

Hypothese 2

Om het mediërende effect van welzijn te onderzoeken toets ik hypothese 2: *De relatie tussen inkomen en vertrouwen wordt gedeeltelijk verklaard door het niveau van welzijn*. Hiervoor maak ik gebruik van model 2, 3 en 4 in tabel 3 en 4. Hypothese 2 toets ik in drie stappen.

Allereerst zou een hoger inkomen tot een hoger niveau van welzijn moeten leiden. Model 3 in tabel 3 laat zien dat inkomen een positief effect heeft op welzijn ($b=0,142$; $p<0,001$). Dit houdt in dat mensen met een hoger inkomen inderdaad een hoger niveau van welzijn ervaren. Dit resultaat is significant en dient als ondersteuning voor het verband.

Vervolgens zou een hoger niveau van welzijn moeten leiden tot een hoger niveau van vertrouwen in buurtgenoten. Hiervoor maak ik gebruik van model 4 (tabel 4). Dit model toont aan dat mensen met een hoger welzijnsniveau inderdaad meer vertrouwen hebben in hun buurtgenoten ($b=0,734$; $p<0,001$). Dit is een groot en significant effect. Het niveau van welzijn heeft dus sterke invloed op iemands niveau van vertrouwen in buurtgenoten en dit resultaat dient als ondersteuning voor het verband.

Tot slot kan ik onderzoeken in hoeverre de mediërende variabele welzijn het effect tussen inkomen en vertrouwen in buurtgenoten verklaart. Hiervoor gebruik ik tabel 4 en vergelijk ik het effect van inkomen in model 2 ($b=0,100$; $p<0,001$) met het effect van inkomen in model 4 ($b=0,078$; $p<0,001$). Door de twee modellen met elkaar te vergelijken is te zien dat het significante effect van inkomen, met het toevoegen van de mediërende variabele welzijn, nauwelijks afneemt in model 4. Er is dus geen sprake van een sterk mediërend effect van welzijn.

De resultaten steunen hypothese 2 dus niet en deze zal verworpen worden.

Controlevariabelen

In alle modellen is gecontroleerd voor de controlevariabelen geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Model 1 in tabel 4 bevat de afhankelijke variabele vertrouwen in buurtgenoten en de drie controlevariabelen. De resultaten laten zien dat mannen meer vertrouwen hebben in hun burens dan vrouwen ($b=0,089$; $p=0,340$).

Dit effect is niet significant. Met het toevoegen van inkomen in model 2 en het toevoegen van welzijn in model 4, blijft het effect van geslacht ongeveer gelijk en niet significant. De variabele geslacht heeft dus geen versturende invloed op het hoofdeffect.

Uit model 1 blijkt tevens dat naarmate mensen ouder worden, zij meer vertrouwen krijgen in hun burens (b=0,030; p<0,001). Dit is de enige controlevariabele met een significant effect. In model 2 en 4 is dit effect hetzelfde. Ondanks dat het om een klein effect gaat, is het belangrijk dat voor leeftijd gecontroleerd is. Leeftijd heeft namelijk een significant effect op vertrouwen in buurtgenoten. Daarbij heeft leeftijd, in tegenstelling tot de controlevariabelen geslacht en opleidingsniveau, ook in model 3 een significant effect. Ditmaal op de variabele welzijn (b=-0,010; p=0,001), welke in dit model de afhankelijke variabele is.

Tot slot is in model 1 te zien dat mensen met een hoger opleidingsniveau, in vergelijking met middelbaar- en laaggeschoolden, meer vertrouwen hebben in hun buurtgenoten. Dit is te zien aan de negatieve hellingen van zowel middelbaar (b=-0,038; p=0,739) als laag (b=-0,130; p=0,273). Opvallend is dat in model 2 dit effect omdraait. Middelbaar- en laaggeschoolde mensen hebben meer vertrouwen in hun buurtgenoten in vergelijking met hooggeschoolden als inkomen meegenomen wordt in het model. Dit is te zien aan de positieve helling van middel (b=0,114; p=0,330), en de positieve helling van laag (b=0,118; p=0,355). Hetzelfde geldt voor de effecten van opleidingsniveau in model 4. Ondanks dat het gaat om niet significante effecten is het een verrassend resultaat aangezien dit tegenstrijdig is met de literatuur. Voor dit onderzoek is deze informatie niet relevant. Daarom kom ik hier alleen de discussie kort op terug.

Tabel 3: Resultaten van de regressieanalyse met welzijn als afhankelijke variabele en inkomen als onafhankelijke variabele (n=1959)

	Model 3		
	<i>b</i> (SE)	<i>p</i>	OR
Constante	-0,744 (0,203)	<0,001	0,475
Geslacht (0=vrouw; 1=man)	-0,138 (0,096)	0,151	0,871
Leeftijd	-0,010 (0,003)	0,001	0,990
Opleidingsniveau (ref.=Hoog)			
Middelbaar	-0,063 (0,118)	0,592	0,939
Laag	0,063 (0,129)	0,624	1,065
Inkomen	0,142 (0,019)	<0,001	1,153
-2LL	2524,807		
X2	59,790	<0,001	
df	1		

Tabel 4: Resultaten van de regressieanalyse met vertrouwen als afhankelijke variabele, inkomen als onafhankelijke en welzijn als mediërende variabele (n=1959)

	Model 1			Model 2			Model 4		
	<i>b</i> (SE)	<i>p</i>	OR	<i>b</i> (SE)	<i>p</i>	OR	<i>b</i> (SE)	<i>p</i>	OR
Constante	-1,454 (0,168)	<0,001	0,234	-2,094 (0,210)	<0,001	0,123	-2,386 (0,218)	<0,001	0,092
Geslacht (0=vrouw; 1=man)	0,089 (0,094)	0,340	1,094	0,021 (0,095)	0,830	1,021	0,046 (0,097)	0,636	1,047
Leeftijd	0,030 (0,003)	<0,001	1,030	0,030 (0,003)	<0,001	1,030	0,032 (0,003)	<0,001	1,033
Opleidingsniveau (ref.=Hoog)									
Middelbaar	-0,038 (0,113)	0,739	0,963	0,114 (0,117)	0,330	1,121	0,129 (0,119)	0,276	1,138
Laag	-0,130 (0,118)	0,273	0,878	0,118 (0,128)	0,355	1,125	0,109 (0,129)	0,398	1,116
Inkomen				0,100 (0,018)	<0,001	1,105	0,078 (0,019)	<0,001	1,081
Welzijn							0,734 (0,102)	<0,001	2,084
-2LL	2590,447			2560,435			2507,056		
X2	116,538	<0,001		30,011	<0,001		53,379	<0,001	
df	4			1			1		

5 Conclusie discussie

5.1 Conclusie

Met dit onderzoek heb ik aan willen tonen welke invloed inkomen heeft op vertrouwen in buurtgenoten, en wat de rol van welzijn is in dit verband. Met mijn bevindingen hoop ik een bijdrage te kunnen leveren aan het wetenschappelijke debat over vertrouwen. De onderzoeksvraag die een centrale positie heeft in dit werkstuk luidt: *In hoeverre is de hoogte van iemands inkomen een voorspeller voor vertrouwen in buurtgenoten en wat is de rol van het niveau van welzijn in dit verband?* Met behulp van statistische analyses heb ik twee hypothesen getoetst.

In het theoretisch kader van dit onderzoek voorspelde ik dat mensen met een hoger inkomen meer vertrouwen hebben in hun buurtgenoten dan mensen met een lager inkomen. Vertrouwen in buurtgenoten is een financieel risico omdat men schade aan het eigen vermogen kan ondervinden als vertrouwen misbruikt wordt (Bohnet & Zeckhauser, 2004; Evans & Krueger, 2011; Skyrms, 2008). Mensen met een hoger inkomen hebben een groter financieel vangnet waardoor zij eerder financiële risico's zullen nemen (Shaw, 1996; Grable, 2000; Carducci & Wong, 1998). Mensen die een hoger inkomen hebben zijn daarom eerder geneigd om hun buurtgenoten te vertrouwen, en dus een financieel risico te nemen, omdat zij zich fouten kunnen permitteren. Daarbij wonen mensen met een hoger inkomen voornamelijk in buurten met een goede reputatie, welke wordt bepaald door het niveau van veiligheid en de sociale status van buurtgenoten (Permentier et al., 2011). Op basis van de reputatie van de buurt maken mensen een risicoschatting (Jordahl, 2007). In een buurt met een goede reputatie, waar meer veiligheid heerst en buurtgenoten een hoge sociale status hebben, is er meer ruimte voor vertrouwen tussen buurtgenoten dan in een buurt met een slechte reputatie (Lount & Pettit, 2012; Glaeser et al., 1999). Mensen met een hoog inkomen, woonachtig in buurten met een goede reputatie, hebben daarom eerder vertrouwen in hun buurtgenoten (Garcia et al., 2007). Uit mijn resultaten blijkt dat er inderdaad sprake is van een verband

tussen inkomen en vertrouwen in buurtgenoten. Er is een positief verband gevonden tussen inkomen en vertrouwen oftewel, een hoger inkomen resulteert in meer vertrouwen in buurtgenoten. Mijn onderzoeksresultaten ondersteunen hiermee eerder gevonden onderzoeksbevindingen uit de literatuur (Vrooman et al., 2023; Brandt et al., 2015; Knack & Zak, 2003).

In het theoretisch kader voorspelde ik tevens dat een hoger inkomen een hoger welzijnsniveau ten gevolge heeft en een hoger welzijnsniveau vervolgens resulteert in meer vertrouwen in buurtgenoten. Een hoger inkomen brengt namelijk meer kansen voor ontwikkeling (Segerstrom, 2007; Carver & Scheier, 2017) en meer bestaanszekerheid, wat een positief toekomstbeeld teweegbrengt (Trudel-Fitzgerald et al., 2019; Carver & Scheier, 2017). Meer kansen en meer bestaanszekerheid verhogen het welzijnsniveau van een persoon en dit vergroot de kansen op succesvol sociaal contact (Diener & Seligman, 2002; Lyubomirsky et al., 2005). Herhaaldelijk positief sociaal contact maakt het mogelijk om wederzijdse vertrouwensbanden op te bouwen omdat men van elkaar leert dat de ander betrouwbaar is (Kanagaretnam et al., 2010; Uehara, 1995). Mijn resultaten bevestigen deze bevindingen echter niet. Er is geen ondersteuning gevonden voor de verwachting dat welzijn een verklaring zou zijn voor het verschil in vertrouwen tussen buurtgenoten met een hoog en laag inkomen.

5.2 Aanbevelingen

Zoals ik in de inleiding benadrukte, vormt vertrouwen een belangrijk aspect van een goed functionerende samenleving en is vertrouwen een kernonderdeel bij de totstandkoming van sociale cohesie (Blind, 2007; Uslaner, 2000). Dit maakt vertrouwen onder buurtgenoten een belangrijk aandachtspunt voor gemeenten. Extra aandacht schenken aan vertrouwensbanden tussen buurtgenoten zou gemeenten wellicht helpen bij het bevorderen van buurten met een goede gemeenschapszin. Uit mijn onderzoek blijkt dat de hoogte van het inkomen bepalend is voor de mate van vertrouwen in buurtgenoten. Helaas kan een gemeente het inkomen van haar inwoners niet zomaar verhogen om vertrouwen onder buurtgenoten te bevorderen. Uit mijn onderzoek komt echter ook naar voren dat in

buurten die als onveilig worden beschouwd, minder vertrouwensrelaties opgebouwd kunnen worden (Garcia et al., 2007). Hier kunnen gemeenten wellicht wel invloed uitoefenen. Op basis van deze bevinding raad ik daarom aan om voor toekomstig onderzoek meer onderzoek te doen naar het ervaren niveau van veiligheid en of er daadwerkelijk een verband bestaat tussen vertrouwen en veiligheid in de buurt. De resultaten van dit vervolgonderzoek zouden bruikbaar kunnen zijn voor gemeenten bij het bewerkstelligen van buurten met sterke vertrouwensbanden. Het verbeteren van de veiligheid in een buurt is tevens onderdeel van de zorgplicht die een gemeente draagt voor haar inwoners (*Zorgplicht in de Omgevingswet*, z.d.). Deze zorgplicht houdt in dat gemeenten er alles aan moeten doen om een veilige en gezonde leefomgeving te realiseren waar iedere burger in haar basisbehoeften wordt voldaan. Door onveilige buurten onder handen te nemen zou een gemeente kunnen bijdragen aan het verbeteren van vertrouwen onder buurtgenoten en hiermee de sociale cohesie en levenskwaliteit van haar inwoners verhogen, wat zij als gemeente moet nastreven.

Een punt van kritiek op dit onderzoek is de wijze waarop welzijn gemeten is. Het niveau van welzijn is gemeten aan de hand van een enkele vraag over hoe gelukkig iemand zich voelt. Welzijn is echter een veelzijdig concept dat uit meerdere aspecten bestaat. Deze verschillende aspecten tellen samen op tot het volledige niveau van welzijn van een persoon. Een enkele vraag over de mate van ervaren geluk zal mogelijk niet voldoende zijn om een correcte meting van welzijn te verkrijgen. Daarom raad ik voor toekomstig onderzoek aan om nauwkeurig om te gaan met het meten van welzijn gezien de complexiteit van het concept.

Uit mijn onderzoek is ook een opmerkelijk resultaat voortgekomen. Interessant is dat eerder onderzoek heeft aangetoond dat opleidingsniveau een belangrijke voorspeller is voor vertrouwen (Brehm & Rahn, 1997; Herreros & Criado 2008). Mensen die een hoog opleidingsniveau hebben zouden meer vertrouwen moeten hebben dan mensen met een laag opleidingsniveau (Oostveen, 2023). Opvallend aan mijn onderzoek is dat mijn resultaten deze uitspraak niet ondersteunen. Uit mijn resultaten blijkt dat, rekening houdend met het inkomen, mensen met een hoog opleidingsniveau minder vertrouwen hebben in hun buurtgenoten. Het zijn juist de mensen met een laag of middelbaar opleidingsniveau die meer

vertrouwen hebben. Omdat dit resultaat in strijd is met de eerdere bevindingen uit de literatuur zou het interessant zijn om te bestuderen hoe opleidingsniveau zich verhoudt tot inkomen en vertrouwen.

6 Literatuurlijst

- Barefoot, J. C., Maynard, K. E., Beckham, J. C., Brummett, B. H., Hooker, K., & Siegler, I. C. (1998). Trust, health, and longevity. *Journal of behavioral medicine*, 21, 517-526.
<https://doi.org/10.1023/A:1018792528008>
- Blind, P. K. (2007, June). Building trust in government in the twenty-first century: Review of literature and emerging issues. In *7th global forum on reinventing government building trust in government* (Vol.2007, pp. 26-29). Vienna: UNDESA.
- Bohnet, I., & Zeckhauser, R. (2004). Trust, risk and betrayal. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 55(4), 467-484. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2003.11.004>
- Brandt, M.J., Wetherell, G. and Henry, P.J. (2015), Changes in Income Predict Change in Social Trust: A Longitudinal Analysis. *Political Psychology*, 36: 761-768. <https://doi.org/10.1111/pops.12228>
- Brehm, J., & Rahn, W. (1997). Individual-level evidence for the causes and consequences of social capital. *American journal of political science*, 999-1023. <https://doi.org/10.2307/2111684>
- Browne-Yung, K., Ziersch, A., & Baum, F. (2016). Neighbourhood, Disorder, Safety and Reputation and the Built Environment: Perceptions of Low Income Individuals and Relevance for Health. *Urban Policy and Research*, 34(1), 17-38. <https://doi.org/10.1080/08111146.2016.1138855>
- Buchan, N. R., Croson, R. T. A., & Solnick, S. (2008). Trust and gender: An examination of behavior and beliefs in the Investment Game. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 68(3), 466-476.
<https://doi.org/10.1016/j.jebo.2007.10.006>
- Carducci, B. J., & Wong, A. S. (1998). Type A and Risk Taking in Everyday Money Matters. *Journal of Business and Psychology*, 12(3), 355–359. <http://www.jstor.org/stable/25092601>
- Carver, C. S., & Scheier, M. F. (2017). Optimism, coping, and well-being. *The handbook of stress and health: A guide to research and practice*, 400-414. <https://doi.org/10.1002/9781118993811.ch24>
- CBS. (2022, 29 juni). *Inkomen van huishoudens - materiële welvaart in Nederland 2022*. Inkomen van huishoudens - Materiële welvaart in Nederland 2022 | CBS.

<https://longreads.cbs.nl/materiele-welvaart-in-nederland-2022/inkomen-van-huishoudens/#:~:text=In%20prijzen%20van%202020%20is,een%20stijging%20van%2027%20procent>

CBS Statline. (2021).

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85039NED/table?ts=1689975310770>

CBS Statline. (2022).

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85342NED/table?ts=1689978311770>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (z.d.-a). *Bevolkingsteller.*

<https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/bevolkingsteller>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (z.d.-b). *Leeftijdsverdeling.*

<https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/leeftijd/bevolking>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (z.d.-c). *Mannen en vrouwen.*

<https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/mannen-en-vrouwen>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2011a, maart 28). Veel vertrouwen en contact in de buurt. *Centraal Bureau voor de Statistiek.*

<https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2011/13/veel-vertrouwen-en-contact-in-de-buurt>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2011b, maart 28). Vertrouwen in en contacten met buurtgenoten.

Centraal Bureau voor de Statistiek.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2011/13/vertrouwen-in-en-contacten-met-buurtgenoten>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2019, 15 augustus). Verschil levensverwachting hoog- en laagopgeleid groeit. *Centraal Bureau voor de Statistiek.*

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/33/verschil-levensverwachting-hoog-en-laagopgeleid-groei>

t

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2023, 30 mei). *Opleidingsniveau.*

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/33/verschil-levensverwachting-hoog-en-laagopgeleid-groei/opleidingsniveau>

- Cummins, R.A. Personal Income and Subjective Well-being: A Review. *Journal of Happiness Studies* 1, 133–158 (2000). <https://doi.org/10.1023/A:1010079728426>
- Davis, E. P., & Schumm, W. R. (1987). Savings behavior and satisfaction with savings: A comparison of low-and high-income groups. *Home Economics Research Journal*, 15(4), 247-256.
<https://doi.org/10.1177/1077727X8701500405>
- Diener, E., & Seligman, M. E. (2002). Very happy people. *Psychological science*, 13(1), 81-84.
<https://doi.org/10.1111/1467-9280.00415>
- Duncan, G. J., Magnuson, K., & Votruba-Drzal, E. (2014). Boosting Family Income to Promote Child Development. *The Future of Children*, 24(1), 99–120. <http://www.jstor.org/stable/23723385>
- Evans, A. M., & Krueger, J. I. (2011). Elements of trust: Risk and perspective-taking. *Journal of Experimental Social Psychology*, 47(1), 171-177. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2010.08.007>
- Garcia, R. M., Taylor, R., & Lawton, B. (2007). Impacts of Violent Crime and Neighborhood Structure on Trusting Your Neighbors. *JQ: Justice Quarterly*, 24(4), 679–704.
<https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1080/07418820701717169>
- Glaeser, E. L., Laibson, D., Scheinkman, J. A., & Soutter, C. L. (1999). What is Social Capital? The Determinants of Trust and Trustworthiness. *RePEc*.
https://www.researchgate.net/publication/5065545_What_is_Social_Capital_The_Determinants_of_Trust_and_Trustworthiness
- Grable, J.E. Financial Risk Tolerance and Additional Factors That Affect Risk Taking in Everyday Money Matters. *Journal of Business and Psychology* 14, 625–630 (2000).
<https://doi.org/10.1023/A:1022994314982>
- van Ham, M., Tammaru, T., de Vuijst, E., & Zwiers, M. (2016). Spatial segregation and socio-economic mobility in European cities. *IZA Discussion Paper* No. 10277, Available at SSRN:
<https://ssrn.com/abstract=2861022> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2861022>
- Herreros, F., & Criado, H. (2008). The state and the development of social trust. *International Political Science Review*, 29(1), 53-71. <https://doi.org/10.1177/0192512107083447>

- Jordahl, H. (2009). Inequality and trust. *Published as "Economic Inequality" in Svendsen, GT and Svendsen, GLH (Eds.), Handbook of Social Capital, Edward Elgar.*
<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1012786>
- Kanagaretnam, K., Mestelman, S., Nainar, S. M. K., & Shehata, M. (2010). Trust and reciprocity with transparency and repeated interactions. *Journal of Business Research*, 63(3), 241-247.
 10.1016/j.jbusres.2009.03.007
- Knack, S., & Zak, P. J. (2003). Building trust: public policy, interpersonal trust, and economic development. *Supreme court economic review*, 10, 91-107.
<https://doi.org/10.1086/scer.10.1147139>
- Kuroki, M. (2011). Does Social Trust Increase Individual Happiness in Japan?. *JER* 62, 444–459
<https://doi.org/10.1111/j.1468-5876.2011.00533.x>
- Lount, R. B., & Pettit, N. C. (2012). The social context of trust: The role of status. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 117(1), 15-23. 10.1016/j.obhdp.2011.07.005
- Lyubomirsky, S., King, L., & Diener, E. (2005). The benefits of frequent positive affect: Does happiness lead to success?. *Psychological bulletin*, 131(6), 803-855.
<https://doi.org/10.1037/0033-2909.131.6.803>
- Mikucka, M., Sarracino, F., & Dubrow, J. K. (2017). When does economic growth improve life satisfaction? Multilevel analysis of the roles of social trust and income inequality in 46 countries, 1981–2012. *World Development*, 93, 447-459. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2017.01.002>
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. (2023a, januari 3). *Aanpak woningtekort - Home | Volkshuisvesting Nederland.*
<https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/themas/aanpak-woningtekort>
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. (2023b, februari 10). *Het statistisch woningtekort nader uitgelegd.* Home | Volkshuisvesting Nederland.
<https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/berekening-woningbouwopgave>

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2022). *Salaris*. Onderwijs Internationaal | OCW in cijfers.

[https://www.ocwincijfers.nl/sectoren/onderwijs-internationaal/education-at-a-glance/aansluiting-arbeidsmarkt/salaris#:~:text=De%20inkomsten%20van%20werkenden%20worden,\(ISCED%207%20of%20hoger\)](https://www.ocwincijfers.nl/sectoren/onderwijs-internationaal/education-at-a-glance/aansluiting-arbeidsmarkt/salaris#:~:text=De%20inkomsten%20van%20werkenden%20worden,(ISCED%207%20of%20hoger))

Oostveen, M. (2023, mei). *Weg met die gemiddelde burger*. Volkskrant.

<https://www.volkskrant.nl/kijkverder/v/2023/weg-met-die-gemiddelde-burger~v734219/>

Permentier, M., Bolt, G., & van Ham, M. (2011). Determinants of Neighbourhood Satisfaction and Perception of Neighbourhood Reputation. *Urban Studies*, 48(5), 977–996.

<https://doi.org/10.1177/0042098010367860>

Rotter, J. B. (1971). Generalized expectancies for interpersonal trust. *American psychologist*, 26(5), 443.

<https://doi.org/10.1037/h0031464>

Santiago, C. D., Wadsworth, M. E., & Stump, J. (2011). Socioeconomic status, neighborhood disadvantage, and poverty-related stress: Prospective effects on psychological syndromes among diverse low-income families. *Journal of Economic Psychology*, 32(2), 218-230.

10.1016/j.joep.2009.10.008

Schmeets, M. C. H. (2020). Sociaal contact: kwantiteit en kwaliteit. *Centraal Bureau voor de Statistiek*.

[https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2019/sociaal-contact-kwantiteit-en-kwaliteit?onepage=true#:~:text=Het%20aandeel%20dat%20wekelijks%20contact,\(CBS%20StatLine%2C%202019\).&text=Ruim%20de%20helft%20heeft%20dagelijks,een%20familielid%2C%20vriend%20of%20buur](https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2019/sociaal-contact-kwantiteit-en-kwaliteit?onepage=true#:~:text=Het%20aandeel%20dat%20wekelijks%20contact,(CBS%20StatLine%2C%202019).&text=Ruim%20de%20helft%20heeft%20dagelijks,een%20familielid%2C%20vriend%20of%20buur)

Schmeets, H., & Exel, J. (2022). *Vertrouwen in medemens en instituties voor en tijdens de pandemie*.

Centraal Bureau voor de Statistiek.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2022/vertrouwen-in-medemens-en-instituties-voor-en-tijdens-de-pandemie?onepage=true#c-1--Inleiding>

- Segerstrom, S. C. (2007). Optimism and resources: Effects on each other and on health over 10 years. *Journal of Research in Personality*, 41(4), 772-786. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2006.09.004>
- Shaw, K. L. (1996). An empirical analysis of risk aversion and income growth. *Journal of Labor Economics*, 14(4), 626-653. <https://doi.org/10.1086/209825>
- Trudel-Fitzgerald, C., James, P., Kim, E. S., Zevon, E. S., Grodstein, F., & Kubzansky, L. D. (2019). Prospective associations of happiness and optimism with lifestyle over up to two decades. *Preventive medicine*, 126, 105754. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2019.105754>
- Uehara, E. S. (1995). Reciprocity Reconsidered: Gouldner's 'Moral Norm of Reciprocity' and Social Support. *Journal of Social and Personal Relationships*, 12(4), 483-502. <https://doi.org/10.1177/0265407595124001>
- Uslaner, E. M. (2000). Producing and Consuming Trust. *Political Science Quarterly*, 115(4), 569-590. <https://doi.org/10.2307/2657610>
- Van der Houwen, K., & Kloosterman, R. (2011). Bevolkingstrends, 1e kwartaal 2011: Vertrouwen in en contacten met buurtgenoten. *Centraal Bureau van de Statistiek*, 68-76. <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2011/13/veel-vertrouwen-en-contact-in-de-buurt>
- Van Hofslot, G. (2022, 28 oktober). *DVHN commentaar i Snelle bevolkingsgroei zorgt voor problemen, praat daar over*. Dagblad van het Noorden. <https://dvh.nl/meningen/Commentaar/DVHN-commentaar-I-Snelle-bevolkingsgroei-zorgt-voor-problemen-praat-daar-over-28012957.html>
- Vissers, P. (2020, 7 juli). *Nederland over dertig jaar: drukker, grijzer én diverser*. Trouw. <https://www.trouw.nl/binnenland/nederland-over-dertig-jaar-drukker-grijzer-en-diverser~bf961129/?referrer=https://www.google.com/>
- Vrooman, C., Boelhouwer, J., Iedema, J., & van der Torre, A. (2023). Eigentijdse ongelijkheid | de postindustriële klassenstructuur op basis van vier typen kapitaal. *Sociaal en Cultureel Planbureau*. <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2023/03/07/eigentijdse-ongelijkheid>

- Welch, M. R., Sikkink, D., & Loveland, M. T. (2007). The radius of trust: Religion, social embeddedness and trust in strangers. *Social Forces*, 86(1), 23-46. <https://doi.org/10.1353/sof.2007.0116>
- Wheless, L. R. (1978). A follow up study of the relationships among trust, disclosure, and interpersonal solidarity. *Human Communication Research*, 4(2), 143-157.
<https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.1978.tb00604.x>
- WHO. (2021, 15 december). *Promoting well-being*. World Health Organisation.
<https://www.who.int/activities/promoting-well-being#:~:text=Well%2Dbeing%20encompasses%20quality%20of,resources%2C%20overall%20thriving%20and%20sustainability.>
- Wynia, S. (2017, 1 augustus). *Vol Nederland wordt steeds voller – door immigratie - EW*.
EWmagazine.nl.
<https://www.ewmagazine.nl/opinie/blog/2017/08/vol-nederland-wordt-steeds-voller-door-immigratie-527822/>
- Yamagishi, T. (1998). The structure of trust: An evolutionary game of mind and society. *University of Tokyo Press, Tokyo, Japan*.
- Zorgplicht in de Omgevingswet*. (z.d.). Informatiepunt Leefomgeving.
<https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/zorgplicht/#:~:text=De%20Omgevingswet%20bevat%20een%20algemene,specifieke%20decentrale%20of%20rijksregels%20zijn.>

Bijlage 1

1.1 Dataset filteren

Aangezien ik alleen geïnteresseerd ben in de Nederlandse data, heb ik alle overige onderzoekseenheden uit de dataset gefilterd. Hiervoor heb ik de volgende syntax toegepast:

```
COMPUTE filter_$(country = 528).  
VARIABLE LABELS filter_$ 'country = 528 (FILTER)'.  
VALUE LABELS filter_$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.  
FORMATS filter_$ (f1.0).  
FILTER BY filter_$.  
EXECUTE
```

1.2 Variabelen hoofdmodel

Afhankelijke variabele: vertrouwen

Oorspronkelijke variabele

Onderstaand zijn de beschrijvende statistieken van de oorspronkelijke variabele v33 weergegeven. De antwoordcategorieën (-1) weet ik niet en (-2) geen antwoord, kunnen beschouwd worden als missende waarden. De verdeling is niet normaal verdeeld. (1) trust completely en (2) trust somewhat hebben hoge scores terwijl (3) do not trust very much en (4) do not trust at all erg laag liggen. Door de scores -1 en -2 is de skewness ook veel kleiner dan als deze scores buiten beschouwing zouden worden gelaten.

Statistieken

Syntax

```
FREQUENCIES VARIABLES=v33  
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN MODE SKEWNESS SESKEW  
/BARCHART FREQ  
/ORDER=ANALYSIS.
```

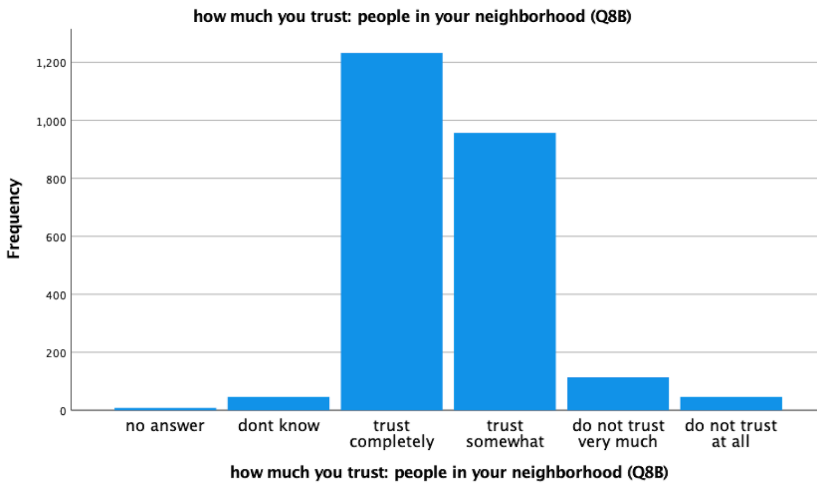
Output

how much you trust: people in your neighborhood (Q8B)

N	Valid	2404
	Missing	0
Mean		1.50
Median		1.00
Mode		1
Std. Deviation		.784
Skewness		-.002
Std. Error of Skewness		.050
Minimum		-2
Maximum		4

how much you trust: people in your neighborhood (Q8B)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	no answer	8	.3	.3	.3
	dont know	46	1.9	1.9	2.2
	trust completely	1233	51.3	51.3	53.5
	trust somewhat	957	39.8	39.8	93.3
	do not trust very much	114	4.7	4.7	98.1
	do not trust at all	46	1.9	1.9	100.0
Total		2404	100.0	100.0	

Bewerkingen

De scores -1 en -2 zijn als system missing gehercodeerd. Daarnaast is de variabele gehercodeerd tot dummy's.

```
RECODE v33 (1 thru 4=Copy) (-10 thru -1=SYSMIS) INTO Vertrouwen.  
EXECUTE.
```

```
RECODE Vertrouwen (1=1)(2=0)(3=0)(4=0) INTO d_vert.Vol.  
EXECUTE.
```

Uiteindelijke variabele

Met het hercoderen van de missende waarden is de verdeling rechtsscheef geworden. Het is nodig om de variabele te hercoderen naar dummy's. De waarde 1 is hoog vertrouwen, de waarden 2,3 en 4 vormen minder vertrouwen. Met de dummy's kan een logistische regressieanalyse uitgevoerd worden.

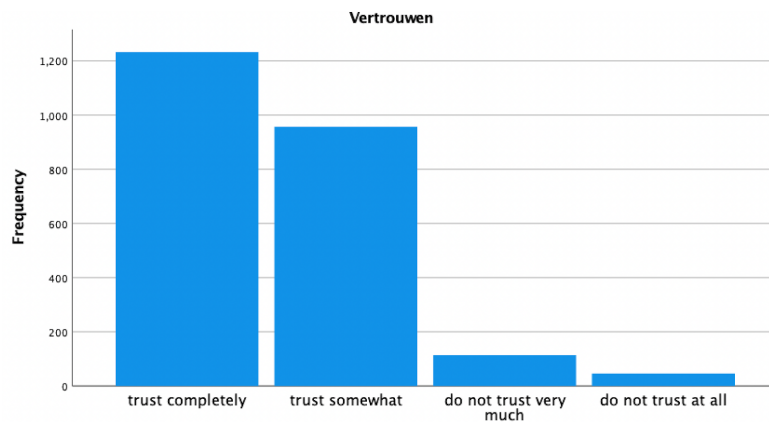
Statistieken

Statistics

Vertrouwen		
N	Valid	2350
	Missing	54
Mean		1.5630
Median		1.0000
Mode		1.00
Std. Deviation		.67875
Skewness		1.177
Std. Error of Skewness		.050
Minimum		1.00
Maximum		4.00

Vertrouwen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1.00	1233	51.3	52.5	52.5
	2.00	957	39.8	40.7	93.2
	3.00	114	4.7	4.9	98.0
	4.00	46	1.9	2.0	100.0
	Total	2350	97.8	100.0	
Missing	System	54	2.2		
Total		2404	100.0		

Onafhankelijke variabele: inkomen

Oorspronkelijke variabele

Onderstaand zijn de beschrijvende statistieken van de oorspronkelijke variabele *v261* weergegeven. De antwoordcategorieën (-1) weet ik niet en (-2) geen antwoord, kunnen beschouwd worden als missende waarden. De verdeling is redelijk gelijk verdeeld. De variabele loopt al van laag naar hoog dus deze hoeft niet gespiegeld te worden.

Statistieken

Syntax

```
FREQUENCIES VARIABLES=v261
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN MODE SKEWNESS SESKEW
/BARCHART FREQ
/ORDER=ANALYSIS.
```

Output

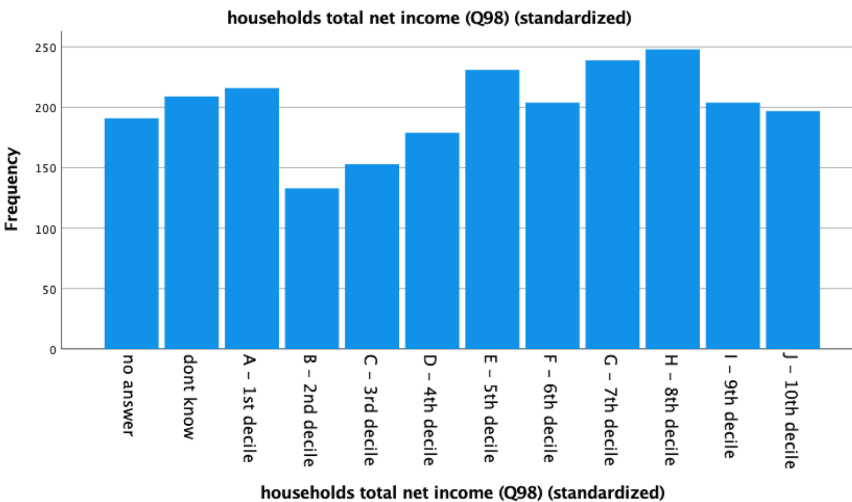
Statistics

households total net income (Q98) (standardized)

N	Valid	2404
	Missing	0
Mean		4.54
Median		5.00
Mode		8
Std. Deviation		3.728
Skewness		-.293
Std. Error of Skewness		.050
Minimum		-2
Maximum		10

households total net income (Q98) (standardized)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	no answer	191	7.9	7.9
	dont know	209	8.7	16.6
	A - 1st decile	216	9.0	25.6
	B - 2nd decile	133	5.5	31.2
	C - 3rd decile	153	6.4	37.5
	D - 4th decile	179	7.4	45.0
	E - 5th decile	231	9.6	54.6
	F - 6th decile	204	8.5	63.1
	G - 7th decile	239	9.9	73.0
	H - 8th decile	248	10.3	83.3
	I - 9th decile	204	8.5	91.8
J - 10th decile	197	8.2	100.0	
Total	2404	100.0	100.0	

Bewerkingen

De scores -1 en -2 zijn als system missing gehercodeerd.

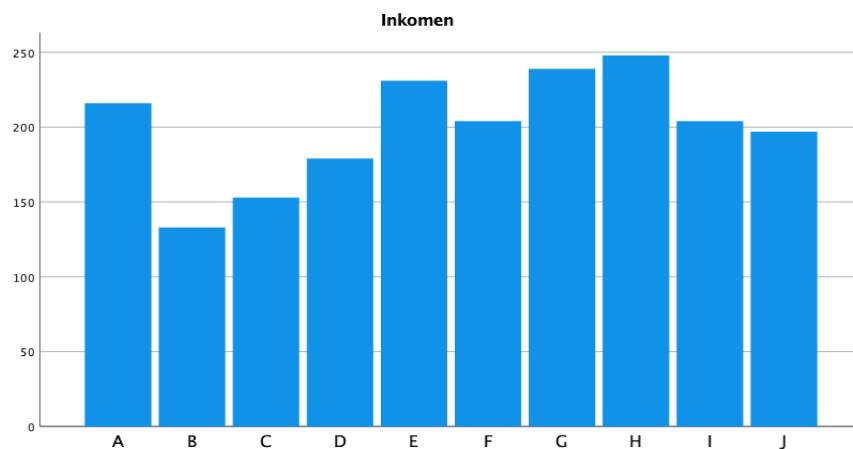
RECODE v261 (1 thru 10=Copy) (-10 thru -1=SYSMIS) INTO Inkomen.
EXECUTE.

Uiteindelijke variabele

Met het hercoderen van de scores -1 en -2 zijn er 400 onderzoekseenheden als system missing aangegeven. Omdat er nog 2004 onderzoekseenheden zijn die valide verklaard zijn, is dit geen probleem. Ook is de standaarddeviatie en dus de spreiding afgenomen.

Statistieken

Statistics			Inkomen			
Inkomen			Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
N	Valid	2004	Valid 1.00	216	9.0	10.8
	Missing	400	2.00	133	5.5	17.4
Mean		5.7380	3.00	153	6.4	25.0
Median		6.0000	4.00	179	7.4	34.0
Mode		8.00	5.00	231	9.6	45.5
Std. Deviation		2.82043	6.00	204	8.5	55.7
Skewness		-.187	7.00	239	9.9	67.6
Std. Error of Skewness		.055	8.00	248	10.3	80.0
Minimum		1.00	9.00	204	8.5	10.2
Maximum		10.00	10.00	197	8.2	9.8
			Total	2004	83.4	100.0
			Missing System	400	16.6	
			Total	2404	100.0	

Mediërende variabele: welzijn

Oorspronkelijke variabele

Onderstaand zijn de beschrijvende statistieken van de oorspronkelijke variabele v7 weergegeven. De antwoordcategorieën (-1) weet ik niet en (-2) geen antwoord, kunnen beschouwd worden als missende waarden. De verdeling is niet normaal verdeeld. (1) very happy en (2) quite happy hebben hoge scores terwijl (3) not very happy en (4) not at all happy, erg laag liggen. Door de scores -1 en -2 is de skewness ook veel kleiner dan als deze scores buiten beschouwing zouden worden gelaten.

Statistieken

Syntax

```
FREQUENCIES VARIABLES=v7
```

```
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN MODE SKEWNESS SESKEW
```

```
/BARCHART FREQ
```

```
/ORDER=ANALYSIS.
```

Output

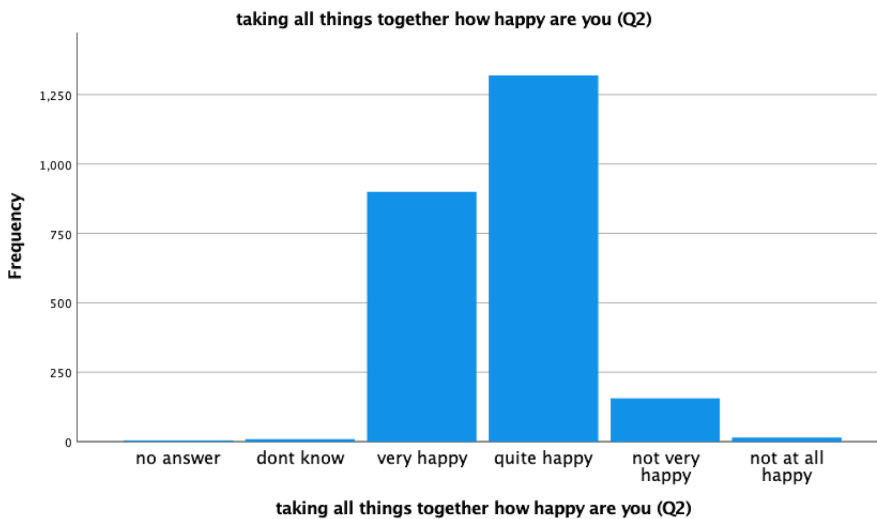
Statistics

taking all things together how happy are you (Q2)

N	Valid	2404
	Missing	0
Mean		1.68
Median		2.00
Mode		2
Std. Deviation		.657
Skewness		-.187
Std. Error of Skewness		.050
Minimum		-2
Maximum		4

taking all things together how happy are you (Q2)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	no answer	5	.2	.2	.2
	dont know	9	.4	.4	.6
	very happy	900	37.4	37.4	38.0
	quite happy	1319	54.9	54.9	92.9
	not very happy	156	6.5	6.5	99.4
	not at all happy	15	.6	.6	100.0
	Total		2404	100.0	100.0

Bewerkingen

De scores -1 en -2 zijn als system missing gehercodeerd. Daarnaast is de variabele gehercodeerd tot dummy's.

```
RECODE v7 (1 thru 4=Copy) (-10 thru -1=SYSMIS) INTO Welzijn.  
EXECUTE.
```

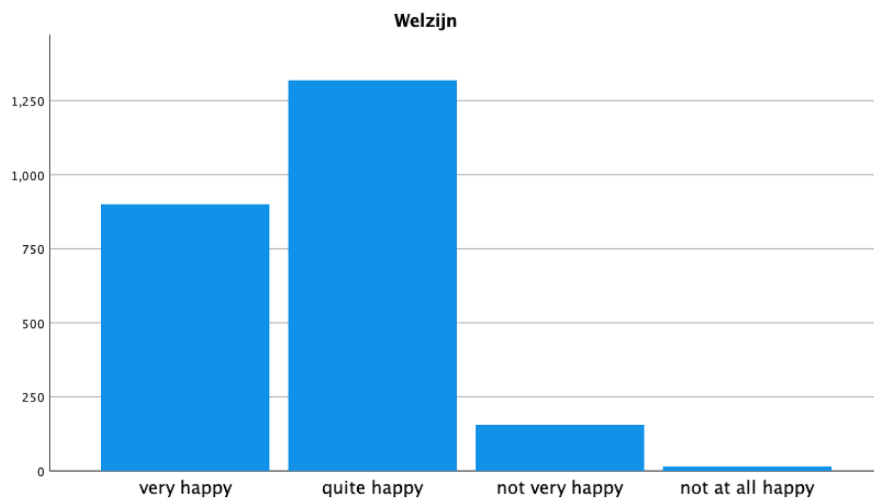
```
RECODE Welzijn (1=1)(2=0)(3=0)(4=0) INTO d_welz.Heel.  
EXECUTE.
```

Uiteindelijke variabele

Met het hercoderen van de missende waarden is de verdeling rechtsscheef geworden. Het is nodig om de variabele te hercoderen naar dummy's met de waarden 1=hoog welzijn en 2,3 en 4=minder welzijn. Met de dummy's kan een logistische regressieanalyse uitgevoerd worden.

Statistieken

Statistics			Welzijn			
N	Valid	2390				
	Missing	14				
Mean		1.7013				
Median		2.0000				
Mode		2.00				
Std. Deviation		.61470				
Skewness		.449				
Std. Error of Skewness		.050				
Minimum		1.00				
Maximum		4.00				
			Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1.00	900	37.4	37.7	37.7	
	2.00	1319	54.9	55.2	92.8	
	3.00	156	6.5	6.5	99.4	
	4.00	15	.6	.6	100.0	
	Total	2390	99.4	100.0		
Missing	System	14	.6			
Total		2404	100.0			

1.3 Controlevariabelen

Geslacht

Oorspronkelijke variabele

Onderstaand zijn de beschrijvende statistieken van de oorspronkelijke variabele v225 weergegeven. De variabele is zo goed als gelijk verdeeld, echter ligt het aantal vrouwelijke respondenten iets hoger. Daarbij zijn er geen missende waarden voor deze variabele.

Statistieken

Syntax

```
FREQUENCIES VARIABLES=v225
```

```
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN MODE SKEWNESS SESKEW
```

```
/BARCHART FREQ
```

```
/ORDER=ANALYSIS.
```

Output

Statistics

sex respondent (Q63)

N	Valid	2404
	Missing	0
Mean		1.53
Median		2.00
Mode		2
Std. Deviation		.499
Skewness		-.137
Std. Error of Skewness		.050
Minimum		1
Maximum		2

sex respondent (Q63)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	male	1120	46.6	46.6	46.6
	female	1284	53.4	53.4	100.0
	Total	2404	100.0	100.0	

Bewerkingen

De variabele wordt gehercodeerd tot dummy's.

```
RECODE v225 (1=0) (2=1) INTO d_gsl_v.  
VARIABLE LABELS d_gsl_v 'vrouw'.  
EXECUTE.
```

Uiteindelijke variabele

De variabele heeft de waarden 1=man en 0=vrouw, in plaats van 1=man en 2=vrouw. Op deze manier kan een logistische regressieanalyse uitgevoerd worden.

Leeftijd

Oorspronkelijke variabele

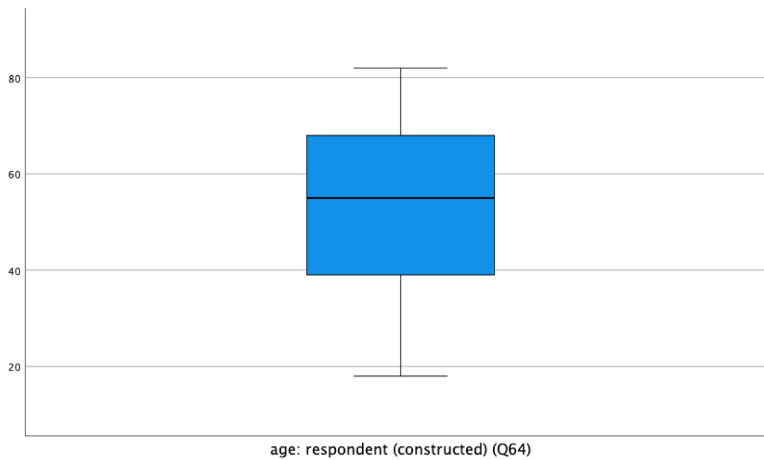
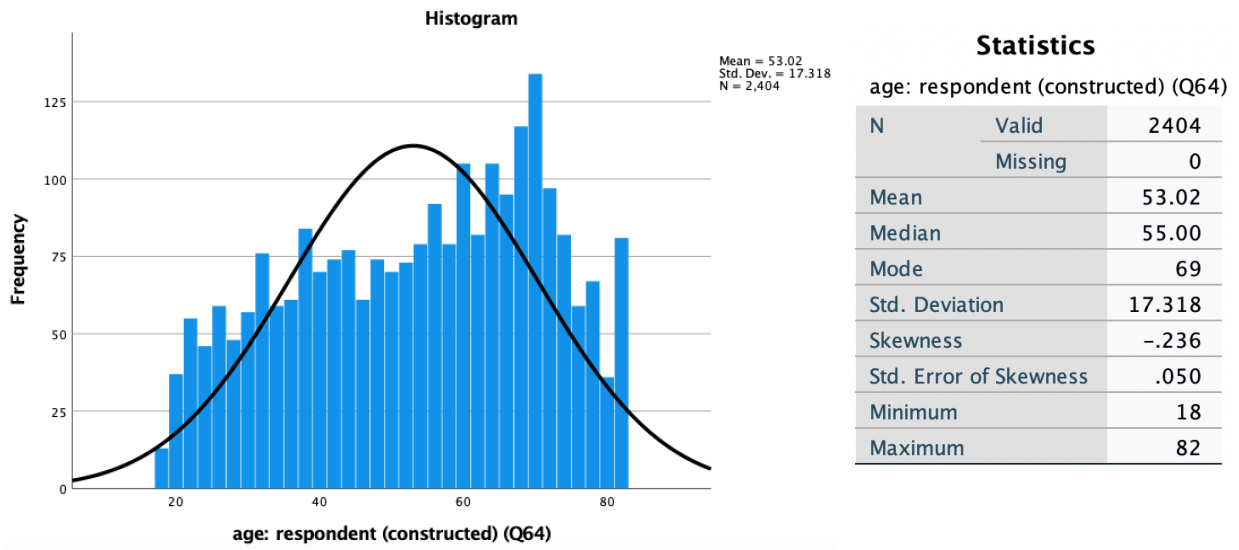
Onderstaand zijn de beschrijvende statistieken van de oorspronkelijke variabele *age* weergegeven. Dit is een continue variabele. De five-number summary heeft de volgende waarden: MIN=18,00; Q1=39,00; Mediaan=55,00; Q3=68,00; en MAX=82,00. Er zijn geen missende waarden voor deze variabele.

Statistieken

Syntax

```
FREQUENCIES VARIABLES=age  
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN MODE SKEWNESS SESKEW  
/HISTOGRAM NORMAL  
/ORDER=ANALYSIS.  
EXAMINE VARIABLES=age  
/COMPARE VARIABLE  
/PLOT=BOXPLOT  
/STATISTICS=NONE  
/NOTOTAL  
/MISSING=LISTWISE.
```

Output

Bewerkingen

Er zijn geen bewerkingen uitgevoerd.

Uiteindelijke variabele

De originele variabele wordt behouden.

Opleidingsniveau

Oorspronkelijke variabele

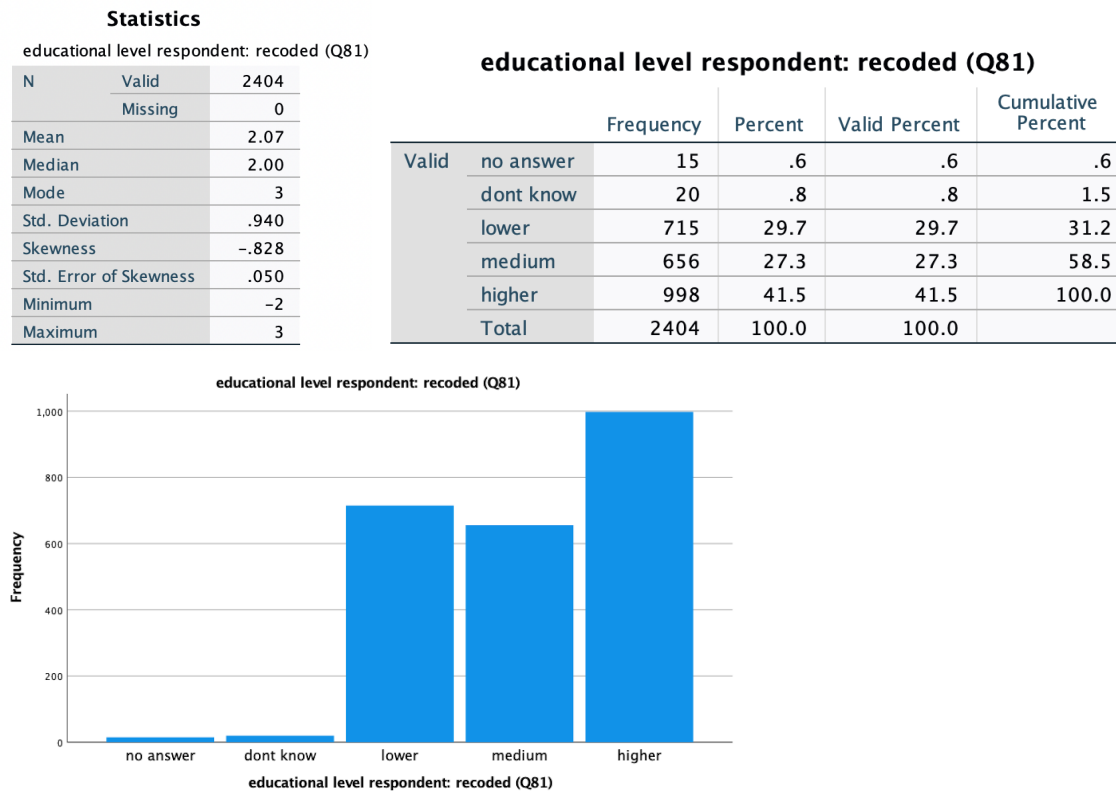
Onderstaand zijn de beschrijvende statistieken van de oorspronkelijke variabele *v243_r* weergegeven. De antwoordcategorieën (-1) weet ik niet en (-2) geen antwoord, kunnen beschouwd worden als missende waarden. De verdeling is niet gelijk verdeeld. (3) higher, heeft een hogere score dan (1) lower en (2) medium. Door de scores -1 en -2 lijkt de verdeling rechtsscheef.

Statistieken

Syntax

```
FREQUENCIES VARIABLES=v243_r  
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN MODE SKEWNESS SESKEW  
/BARCHART FREQ  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Output

Bewerkingen

De scores -1 en -2 zijn als system missing gehercodeerd. Daarnaast is de variabele gehercodeerd tot dummy's.

```
RECODE v243_r (1 thru 3=Copy) (ELSE=SYSMIS) INTO Opleidingsniveau.  
EXECUTE.
```

```
RECODE Opleidingsniveau (1=0) (2=1) (3=0) INTO d_opl_m.  
VARIABLE LABELS d_opl_m 'midden'.  
EXECUTE.
```

```
RECODE Opleidingsniveau (1=1) (2=0) (3=0) INTO d_opl_l.  
VARIABLE LABELS d_opl_l 'laag'.  
EXECUTE.
```

Uiteindelijke variabele

Door de waarden -1 en -2 als system missing te beschouwen is de verdeling minder scheef. Slechts 35 onderzoekseenheden zijn niet valide verklaard. Dit heeft geen grote invloed op de validiteit van dit meetinstrument. De variabele opleidingsniveau heeft nu twee dummy's en de categorie hoog opleidingsniveau dient als referentiewaarde.

Statistieken

Statistics			Opleidingsniveau					
Opleidingsniveau			Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent		
N	Valid	2369						
	Missing	35						
Mean		2.1195						
Median		2.0000	Valid	1.00	715	29.7	30.2	30.2
Mode		3.00		2.00	656	27.3	27.7	57.9
Std. Deviation		.84209		3.00	998	41.5	42.1	100.0
Skewness		-.228		Total	2369	98.5	100.0	
Std. Error of Skewness		.050	Missing	System	35	1.5		
Minimum		1.00	Total		2404	100.0		
Maximum		3.00						

1.4 Missende waarden verwijderen

Aangezien de waarden die als missende waarden gehercodeerd zijn niet van toepassing zijn voor de analyse, heb ik deze waarden uit de dataset gelaten door middel van listwise filtering. Onderstaand de gebruikte syntax.

```
COMPUTE filter_$=( ~ MISSING(d_gesl) & ~ MISSING(d_welz.Heel) & ~  
  MISSING(d_vert.Vol) & ~ MISSING(d_opl_L) & ~ MISSING(d_opl_M) & ~ MISSING(Inkomen) &  
  ~ MISSING(age)  
  & country = 528).  
VARIABLE LABELS filter_$ ' ~ MISSING(d_gesl) & ~ MISSING(d_welz.Heel) & ~ '+'  
  'MISSING(d_vert.Vol) & ~ MISSING(d_opl_L) & ~ MISSING(d_opl_M) & ~ MISSING(Inkomen) &  
  ~ '+'  
  'MISSING(age) & country = 528 (FILTER)'.  
VALUE LABELS filter_$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.  
FORMATS filter_$ (f1.0).  
FILTER BY filter_$.  
EXECUTE.
```

Bijlage 2

2.1 Univariate statistieken

Syntax

*Univariate statistieken.

```
FREQUENCIES VARIABLES=Inkomen Opleidingsniveau d_opl_M d_opl_L d_vert.Vol d_welz.Heel  
d_gesl  
age  
/NTILES=4  
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Output

Statistics									
		Inkomen	Opleidingsniveau	d_opl_M	d_opl_L	d_vert.Vol	d_welz.Heel	d_gesl	age: respondent (constructed) (Q64)
N	Valid	1959	1959	1959	1959	1959	1959	1959	1959
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean		5.7606	2.1639	.2797	.2782	.5334	.3818	.4849	53.32
Std. Deviation		2.81347	.83293	.44898	.44823	.49901	.48596	.49990	17.087
Minimum		1.00	1.00	.00	.00	.00	.00	.00	18
Maximum		10.00	3.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	82
Percentiles	25	4.0000	1.0000	.0000	.0000	.0000	.0000	.0000	39.00
	50	6.0000	2.0000	.0000	.0000	1.0000	.0000	.0000	55.00
	75	8.0000	3.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	68.00

d_welz.Heel				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	.00	1211	61.8	61.8
	1.00	748	38.2	100.0
Total	1959	100.0	100.0	

Opleidingsniveau				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1.00	545	27.8	27.8
	2.00	548	28.0	55.8
	3.00	866	44.2	100.0
Total	1959	100.0	100.0	

d_vert.Vol				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	.00	914	46.7	46.7
	1.00	1045	53.3	100.0
Total	1959	100.0	100.0	

d_gesl				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	.00	1009	51.5	51.5
	1.00	950	48.5	100.0
Total	1959	100.0	100.0	

Toelichting

De afhankelijke variabele vertrouwen is redelijk normaal verdeeld. De helft van de respondenten (53,3%) geeft aan hoog vertrouwen in buurtgenoten te hebben. De andere helft van de respondenten (46,7%) geeft aan minder dan volledig vertrouwen te hebben.

De onafhankelijke variabele inkomen laat zien dat de respondenten gemiddeld een middelmatig jaarinkomen hebben van 25000 tot 34600 euro ($\mu=5,76$; $SD=2,81$). Zie bijlage 5 voor het jaarinkomen. De variatie ($SD=2,81$) laat zien dat sommige respondenten een hoger inkomen hebben en andere respondenten een lager inkomen.

De mediërende variabele welzijn heeft een scheve verdeling. Een minderheid van de respondenten (38,2%) ervaart een hoog welzijnsniveau en geeft aan heel gelukkig te zijn. De meerderheid van de respondenten (61,8%) geeft aan een minder hoog welzijnsniveau te ervaren.

Het grootste deel van de respondenten heeft een hoog opleidingsniveau (44,2%). Het aantal respondenten met een middelbaar en laag opleidingsniveau is ongeveer gelijk (respectievelijk 28,0% en 27,8%).

Het aantal mannen en vrouwen in de steekproef is ook redelijk gelijk verdeeld. De steekproef bevat iets meer vrouwen dan mannen (51,5% vrouw en 48,5% man).

De gemiddelde leeftijd van de respondenten in de steekproef is 53,32 jaar ($SD=17,69$). Aan de standaarddeviatie is te zien dat de variabele leeftijd een grote spreiding heeft met een minimum van 18 jaar en een maximum van 82 jaar.

2.2 Bivariate statistieken

Syntax + Output: pearson correlatie leeftijd & inkomen

*Bivariate statistieken: correlaties.

CORRELATIONS

```
/VARIABLES= d_vert.Vol Inkomen d_welz.Heel Opleidingsniveau d_gesl age
/PRINT=TWOTAIL NOSIG FULL
/MISSING=PAIRWISE.
```

		d_vert.Vol	Inkomen	d_welz.Heel	Opleidingsniveau	d_gesl	age: respondent (constructed) (Q64)
d_vert.Vol	Pearson Correlation	1	.114**	.158**	-.040	.035	.240**
	Sig. (2-tailed)		<.001	<.001	.080	.118	<.001
	N	1959	1959	1959	1959	1959	1959
Inkomen	Pearson Correlation	.114**	1	.183**	.364**	.141**	-.031
	Sig. (2-tailed)	<.001		<.001	<.001	<.001	.172
	N	1959	1959	1959	1959	1959	1959
d_welz.Heel	Pearson Correlation	.158**	.183**	1	.078**	-.012	-.078**
	Sig. (2-tailed)	<.001	<.001		<.001	.594	<.001
	N	1959	1959	1959	1959	1959	1959
Opleidingsniveau	Pearson Correlation	-.040	.364**	.078**	1	.041	-.264**
	Sig. (2-tailed)	.080	<.001	<.001		.070	<.001
	N	1959	1959	1959	1959	1959	1959
d_gesl	Pearson Correlation	.035	.141**	-.012	.041	1	.052*
	Sig. (2-tailed)	.118	<.001	.594	.070		.020
	N	1959	1959	1959	1959	1959	1959
age: respondent (constructed) (Q64)	Pearson Correlation	.240**	-.031	-.078**	-.264**	.052*	1
	Sig. (2-tailed)	<.001	.172	<.001	<.001	.020	
	N	1959	1959	1959	1959	1959	1959

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Syntax + Output: Cramers v welzijn & vertrouwen

CROSSTABS

```
/TABLES=d_vert.Vol BY d_welz.Heel  
/FORMAT=AVALUE TABLES  
/STATISTICS=CHISQ PHI  
/CELLS=COUNT  
/COUNT ROUND CELL.
```

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.158	<.001
	Cramer's V	.158	<.001
N of Valid Cases		1959	

Syntax + Output: Cramers v opleiding & vertrouwen

CROSSTABS

```
/TABLES= Opleidingsniveau BY d_vert.Vol  
/FORMAT=AVALUE TABLES  
/STATISTICS=CHISQ PHI  
/CELLS=COUNT  
/COUNT ROUND CELL.
```

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.055	.053
	Cramer's V	.055	.053
N of Valid Cases		1959	

Syntax + Output: Cramers v geslacht & vertrouwen

CROSSTABS

```
/TABLES=d_vert.Vol BY d_gesl  
/FORMAT=AVALUE TABLES  
/STATISTICS=CHISQ PHI  
/CELLS=COUNT  
/COUNT ROUND CELL.
```

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.035	.118
	Cramer's V	.035	.118
N of Valid Cases		1959	

Syntax + Output: Cramers v opleiding & welzijn

CROSSTABS

/TABLES=Opleidingsniveau BY d_welz.Heel

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=CHISQ PHI

/CELLS=COUNT

/COUNT ROUND CELL.

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.079	.002
	Cramer's V	.079	.002
N of Valid Cases		1959	

Syntax + Output: Cramers v geslacht & welzijn

CROSSTABS

/TABLES=d_gesl BY d_welz.Heel

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=CHISQ PHI

/CELLS=COUNT

/COUNT ROUND CELL.

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	-.012	.594
	Cramer's V	.012	.594
N of Valid Cases		1959	

Syntax + Output: Cramers v geslacht & opleiding

CROSSTABS

/TABLES=d_gesl BY Opleidingsniveau

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=CHISQ PHI

/CELLS=COUNT

/COUNT ROUND CELL.

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.054	.057
	Cramer's V	.054	.057
N of Valid Cases		1959	

Syntax + Output: Anova inkomen & vertrouwen

REGRESSION

/MISSING LISTWISE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT Inkomen

/METHOD=ENTER d_vert.Vol.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.114 ^a	.013	.012	2.79586

a. Predictors: (Constant), d_vert.Vol

Syntax + Output: Anova leeftijd & vertrouwen

REGRESSION

/MISSING LISTWISE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT age

/METHOD=ENTER d_vert.Vol.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.240 ^a	.057	.057	16.594

a. Predictors: (Constant), d_vert.Vol

Syntax + Output: Anova welzijn & inkomen

REGRESSION

/MISSING LISTWISE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT d_welz.Heel

/METHOD=ENTER Inkomen.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.183 ^a	.034	.033	.47787

a. Predictors: (Constant), Inkomen

Syntax + Output: Anova opleiding & inkomen

REGRESSION

/MISSING LISTWISE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT Opleidingsniveau

/METHOD=ENTER Inkomen.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.364 ^a	.133	.132	.77587

a. Predictors: (Constant), Inkomen

Syntax + Output: Anova geslacht & inkomen

REGRESSION

/MISSING LISTWISE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT d_gesl

/METHOD=ENTER Inkomen.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.141 ^a	.020	.019	.49503

a. Predictors: (Constant), Inkomen

Syntax + Output: Anova leeftijd & welzijn

REGRESSION

/MISSING LISTWISE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT age

/METHOD=ENTER d_welz.Heel.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.078 ^a	.006	.006	17.039

a. Predictors: (Constant), d_welz.Heel

Syntax + Output: Anova leeftijd & opleiding

REGRESSION

/MISSING LISTWISE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT age

/METHOD=ENTER Opleidingsniveau.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.264 ^a	.070	.069	16.486

a. Predictors: (Constant), Opleidingsniveau

Syntax + Output: Anova leeftijd & geslacht

REGRESSION

/MISSING LISTWISE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT age

/METHOD=ENTER d_gesl.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.052 ^a	.003	.002	17.068

a. Predictors: (Constant), d_gesl

Toelichting

Om de samenhang tussen deze continue en dummy variabelen te analyseren heb ik gebruikgemaakt van de Pearson correlatiecoëfficiënt, Cramer's V en ANOVA. Er is sprake van zwakke samenhang tussen de onafhankelijke variabele inkomen en de afhankelijke variabele vertrouwen in buurtgenoten ($r=0,114$; $p<0,01$). Een hoger inkomen geeft dus significant meer vertrouwen in buurtgenoten zoals volgens de theorie verwacht werd.

Er is eveneens sprake van zwakke statistische samenhang tussen inkomen en de mediërende variabele welzijn ($r=0,183$; $p<0,01$). Een hoger niveau van welzijn hangt dus zwak samen met een significant hoger inkomen. De samenhang tussen welzijn en vertrouwen in buurtgenoten is ook significant maar zwak ($r=0,158$; $p<0,01$). Een hoger niveau van welzijn geeft dus een significant hoger niveau van vertrouwen in buurtgenoten. Beide uitkomsten werden verwacht op basis van de theorie.

Er is sprake van slechts één matige correlatie. Opleidingsniveau hangt positief samen met inkomen ($r=0,364$; $p<0,01$). Een hoger opleidingsniveau zal dus resulteren in een significant hoger inkomen.

Leeftijd hangt positief samen met vertrouwen ($r=0,240$; $p<0,01$). Een hogere leeftijd geeft een significant hoger niveau van vertrouwen. Ook dit resultaat komt overeen met de bevindingen uit de theorie en het is goed dat voor deze variabele gecontroleerd wordt. Leeftijd lijkt namelijk van invloed te zijn op de mate van vertrouwen in buurtgenoten.

Uitgaande van hypothese 1, wordt verwacht dat er sprake zou zijn van significante samenhang tussen vertrouwen en inkomen. Deze verwachting wordt bevestigd door de correlatiematrix. De samenhang tussen de variabelen is echter zwak. Uitgaande van hypothese 2, wordt verwacht dat er sprake zou zijn van significante samenhang tussen inkomen en welzijn en een significante samenhang tussen welzijn en vertrouwen. Ook deze verwachting wordt bevestigd door de correlatiematrix, echter is er wederom sprake van slechts een zwakke samenhang tussen de variabelen.

2.3 Multivariate statistieken

Model 1

Syntax

```
*Model 1.
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES d_vert.Vol
/METHOD=ENTER d_gesl age d_opl_M d_opl_L
/CLASSPLOT
/PRINT=GOODFIT CI(95)
/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).
```

Output

Variables in the Equation

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95% C.I. for EXP(B)	
								Lower	Upper
Step 1 ^a	d_gesl	.089	.094	.909	1	.340	1.094	.910	1.314
	age: respondent (constructed) (Q64)	.030	.003	101.834	1	<.001	1.030	1.024	1.036
	d_opl_M	-.038	.113	.111	1	.739	.963	.772	1.201
	d_opl_L	-.130	.118	1.202	1	.273	.878	.696	1.108
	Constant	-1.454	.168	74.997	1	<.001	.234		

a. Variable(s) entered on step 1: d_gesl, age: respondent (constructed) (Q64), d_opl_M, d_opl_L.

Block 1: Method = Enter

Omnibus Tests of Model Coefficients

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	116.538	4	<.001
	Block	116.538	4	<.001
	Model	116.538	4	<.001

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	2590.447 ^a	.058	.077

a. Estimation terminated at iteration number 3 because parameter estimates changed by less than .001.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	9.362	8	.313

Toelichting

In model 1 zijn de controlevariabelen geslacht, leeftijd, en opleidingsniveau opgenomen met inkomen als afhankelijke variabele. Uit de resultaten blijkt dat mannen meer vertrouwen hebben dan vrouwen ($b=0,089$; $p=0,340$), dit effect is niet significant. Ouderen hebben significant meer vertrouwen dan jongeren ($b=0,030$; $p<0,001$). Met elk jaar dat de leeftijd toeneemt, neemt vertrouwen significant toe. Mensen met een middelbaar opleidingsniveau hebben minder vertrouwen dan mensen met een hoog opleidingsniveau ($b=-0,038$; $p=0,739$), dit is te zien aan de negatieve helling. Dit effect is echter niet significant. Mensen met een laag opleidingsniveau hebben ook niet meer vertrouwen in hun buurtgenoten vergeleken met mensen met een hoog opleidingsniveau ($b=-0,130$; $p=0,273$). Ook dit effect is niet significant.

Model 2

Syntax

```
*Model 2.  
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES d_vert.Vol  
/METHOD=ENTER d_gesl age d_opl_M d_opl_L  
/METHOD=ENTER Inkomen  
/CLASSPLOT  
/PRINT=GOODFIT CI(95)  
/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).
```

Output

		Variables in the Equation					95% C.I. for EXP(B)		
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	Lower	Upper
Step 1 ^a	d_gesl	.021	.095	.046	1	.830	1.021	.847	1.230
	age: respondent (constructed) (Q64)	.030	.003	97.607	1	<.001	1.030	1.024	1.036
	d_opl_M	.114	.117	.949	1	.330	1.121	.891	1.410
	d_opl_L	.118	.128	.856	1	.355	1.125	.876	1.445
	Inkomen	.100	.018	29.400	1	<.001	1.105	1.066	1.146
	Constant	-2.094	.210	99.268	1	<.001	.123		

a. Variable(s) entered on step 1: Inkomen.

Block 2: Method = Enter

Omnibus Tests of Model Coefficients

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	30.011	1	<.001
	Block	30.011	1	<.001
	Model	146.549	5	<.001

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	2560.435 ^a	.072	.096

a. Estimation terminated at iteration number 4 because parameter estimates changed by less than .001.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	12.072	8	.148

Toelichting

Om hypothese 1 te meten wordt gekeken naar model 2. Hypothese 1 luidt: *Naarmate men een hoger inkomen heeft, heeft men meer vertrouwen in de buurt.*

Om het verband te onderzoeken tussen inkomen en vertrouwen wordt de onafhankelijke variabele inkomen toegevoegd aan model 2. Vertrouwen is de afhankelijke variabele in dit model. Mensen met een hoger inkomen hebben significant meer vertrouwen in hun buurtgenoten dan mensen met een lager inkomen ($b=0,100$; $p<0,001$).

De geschatte effecten van de controlevariabelen zijn in model 2 als volgt: De helling van geslacht is iets afgenomen, mannen hebben nog steeds meer vertrouwen dan vrouwen (van $b=0,089$; $p=0,340$ (model 1) naar $b=0,021$; $p=0,830$ (model 2)). Het effect is niet significant. Het effect van leeftijd is hetzelfde gebleven in model 2. Mensen met een middelbaar opleidingsniveau hebben meer vertrouwen dan mensen met een hoog opleidingsniveau ($b=0,114$; $p=0,330$). In model 1 was dit effect nog negatief. Het effect van laag opleidingsniveau is ook positief geworden (van $b=-0,130$; $p=0,273$ (model 1) naar $b=0,118$; $p=0,355$ (model 2)). Mensen met een lager opleidingsniveau hebben dus meer vertrouwen in hun buurtgenoten dan mensen met een hoog opleidingsniveau als de onafhankelijke variabele inkomen in de analyse is opgenomen.

Mijn verwachting dat mensen met een hoger inkomen meer vertrouwen hebben in hun buurtgenoten dan mensen met een laag inkomen wordt ondersteund door de resultaten en de eerste hypothese zal daarom niet verworpen worden.

Model 3

Syntax

```
*Model 3.
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES d_welz.Heel
/METHOD=ENTER d_gesl age d_opl_M d_opl_L
/METHOD=ENTER Inkomen
/CLASSPLOT
/PRINT=GOODFIT CI(95)
/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).
```

Output

Variables in the Equation

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95% C.I. for EXP(B)	
								Lower	Upper
Step 1 ^a	d_gesl	-.138	.096	2.058	1	.151	.871	.721	1.052
	age: respondent (constructed) (Q64)	-.010	.003	10.418	1	.001	.990	.985	.996
	d_opl_M	-.063	.118	.288	1	.592	.939	.746	1.182
	d_opl_L	.063	.129	.240	1	.624	1.065	.827	1.372
	Inkomen	.142	.019	57.555	1	<.001	1.153	1.111	1.196
	Constant	-.744	.203	13.433	1	<.001	.475		

a. Variable(s) entered on step 1: Inkomen.

Block 2: Method = Enter

Omnibus Tests of Model Coefficients

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	59.790	1	<.001
	Block	59.790	1	<.001
	Model	80.473	5	<.001

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	2524.807 ^a	.040	.055

a. Estimation terminated at iteration number 3 because parameter estimates changed by less than .001.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	19.782	8	.011

Toelichting

Om de tweede hypothese te meten worden model 2, 3 en 4 gebruikt. De tweede hypothese luidt: *De relatie tussen inkomen en vertrouwen wordt gedeeltelijk verklaard door het niveau van welzijn.*

Model 3 wordt gebruikt om te kijken of er sprake is van een verband tussen de onafhankelijke variabele inkomen en de mediërende variabele welzijn.

Mensen met een hoger inkomen ervaren een significant hoger niveau van welzijn ($b=0,142$; $p<0,001$). De geschatte effecten van de controlevariabelen zijn in model 3 als volgt: Mannen ervaren minder welzijn dan vrouwen ($b=-0,138$; $p=0,151$). Dit effect is niet significant. Welzijn neemt significant af als leeftijd toeneemt ($b=-0,010$; $p=0,001$). Ouderen ervaren dus minder welzijn dan jongeren. Tot slot ervaren mensen met een middelbaar en laag opleidingsniveau minder welzijn in vergelijking met mensen met een hoog opleidingsniveau ($b=-0,063$; $p=0,939$ (middelbaar), $b=0,063$; $p=0,624$ (laag)). Deze effecten zijn echter niet significant.

Er is inderdaad sprake van een verband tussen inkomen en niveau van welzijn. Mijn verwachting dat mensen met een hoog inkomen gelukkiger zijn is dus in lijn met de resultaten en deze uitkomst ondersteunt een gedeelte van mijn tweede hypothese.

Model 4

Syntax

*Model 4.

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES d_vert.Vol  
/METHOD=ENTER d_gesl age d_opl_M d_opl_L  
/METHOD=ENTER Inkomen  
/METHOD=ENTER d_welz.Heel  
/CLASSPLOT  
/PRINT=GOODFIT CI(95)  
/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).
```

Output

Variables in the Equation

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95% C.I. for EXP(B)	
								Lower	Upper
Step 1 ^a	d_gesl	.046	.097	.225	1	.636	1.047	.866	1.265
	age: respondent (constructed) (Q64)	.032	.003	109.117	1	<.001	1.033	1.026	1.039
	d_opl_M	.129	.119	1.186	1	.276	1.138	.902	1.437
	d_opl_L	.109	.129	.714	1	.398	1.116	.866	1.438
	Inkomen	.078	.019	17.154	1	<.001	1.081	1.042	1.122
	d_welz.Heel	.734	.102	51.955	1	<.001	2.084	1.707	2.544
	Constant	-2.386	.218	120.107	1	<.001	.092		

a. Variable(s) entered on step 1: d_welz.Heel.

Block 3: Method = Enter

Omnibus Tests of Model Coefficients

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	53.379	1	<.001
	Block	53.379	1	<.001
	Model	199.928	6	<.001

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	2507.056 ^a	.097	.130

a. Estimation terminated at iteration number 4 because parameter estimates changed by less than .001.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	7.550	8	.479

Toelichting

Model 4 bevat alle variabelen. Vertrouwen is de afhankelijke variabele en inkomen en welzijn zijn de onafhankelijke variabelen. Door model 4 met model 2 te vergelijken, test ik hypothese 2 voor een deel.

Mensen met een hoger inkomen hebben significant meer vertrouwen dan mensen met een lager inkomen ($b=0,078$; $p<0,001$). Mensen met een hoger welzijnsniveau hebben significant meer vertrouwen in hun buurtgenoten dan mensen met een lager welzijnsniveau ($b=0,737$; $p<0,001$). Dit is een groot effect.

De geschatte effecten van de controlevariabelen zijn in model 4 als volgt: Mannen hebben meer vertrouwen dan vrouwen maar dit effect is niet significant. Het effect is toegenomen in vergelijking met model 2 (van $b=0,089$; $p=0,340$ (model 2) naar $b=0,046$; $p=0,636$ (model 4)). Het effect van leeftijd is zo goed als hetzelfde gebleven ($b=0,030$; $p<0,001$ (model 2) en $b=0,032$; $p<0,001$ (model 4)). Mensen met een middelbaar en laag opleidingsniveau hebben meer vertrouwen in hun buurtgenoten vergeleken met mensen met een hoog opleidingsniveau. Beide effecten zijn echter niet significant ($b=0,129$; $p=0,276$ (middelbaar), $b=0,109$; $p=0,398$ (laag)).

Het effect van inkomen op vertrouwen wordt niet extreem kleiner als welzijn in het model wordt opgenomen. Het effect van inkomen neemt niet sterk af (van $b=0,100$ naar $b=0,078$) en het effect van inkomen blijft in model 4 significant ($p<0,001$). Er is dus geen sprake van een sterk mediërend effect van welzijn op vertrouwen.

De resultaten steunen de hypothese dus niet en deze zal verworpen worden.

Bijlage 3

3.1 Assumptie onafhankelijke observaties

Toelichting

De dataset bevat respondenten die door middel van een gestratificeerde enkelvoudige aselechte steekproef zijn benaderd. Ik kan er daarom van uitgaan dat de observaties onafhankelijk zijn en dat de assumptie niet geschonden is.

3.2 Multicollineariteit

Syntax

*Vif-scores via lineaire regressie.

```
REGRESSION  
/MISSING LISTWISE  
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL  
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)  
/NOORIGIN  
/DEPENDENT d_vert.Vol  
/METHOD=ENTER d_gesl age d_opl_M d_opl_L  
/METHOD=ENTER Inkomen  
/METHOD=ENTER d_welz.Heel.
```

Output

		Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	.151	.039		3.896	<.001		
	d_gesl	.021	.022	.021	.962	.336	.992	1.008
	age: respondent (constructed) (Q64)	.007	.001	.246	10.585	<.001	.893	1.120
	d_opl_M	-.008	.026	-.008	-.320	.749	.850	1.177
	d_opl_L	-.030	.028	-.027	-1.086	.278	.777	1.287
2	(Constant)	.011	.046		.241	.809		
	d_gesl	.005	.022	.005	.227	.820	.974	1.027
	age: respondent (constructed) (Q64)	.007	.001	.239	10.348	<.001	.890	1.123
	d_opl_M	.027	.027	.024	.982	.326	.802	1.247
	d_opl_L	.027	.029	.024	.923	.356	.679	1.472
	Inkomen	.023	.004	.130	5.485	<.001	.846	1.182
3	(Constant)	-.043	.046		-.937	.349		
	d_gesl	.010	.022	.010	.478	.633	.973	1.028
	age: respondent (constructed) (Q64)	.007	.001	.251	11.006	<.001	.885	1.130
	d_opl_M	.029	.027	.026	1.088	.277	.802	1.247
	d_opl_L	.025	.029	.022	.852	.394	.679	1.473
		Inkomen	.018	.004	.100	4.194	<.001	.820
	d_welz.Heel	.166	.023	.162	7.362	<.001	.960	1.042

a. Dependent Variable: d_vert.Vol

Tabel 1: VIF-waarden model 4 (n=1959)

	Model 4
	VIF
Geslacht	1,028
Leeftijd	1,130
Opleiding	
Middelbaar	1,247
Laag	1,473
Inkomen	1,219
Welzijn	1,042

Toelichting

Om te onderzoeken of er sprake is van multicollineariteit heb ik een lineaire regressieanalyse uitgevoerd en de verkregen VIF-scores geanalyseerd. Alle VIF-scores zijn kleiner dan 4 dus er is geen sprake van te grote samenhang tussen de predictoren. Deze berekende coëfficiënten zijn betrouwbaar genoeg om te stellen dat er geen sprake is van multicollineariteit. De assumptie is dus niet geschonden. Zie tabel 1 voor de VIF-scores

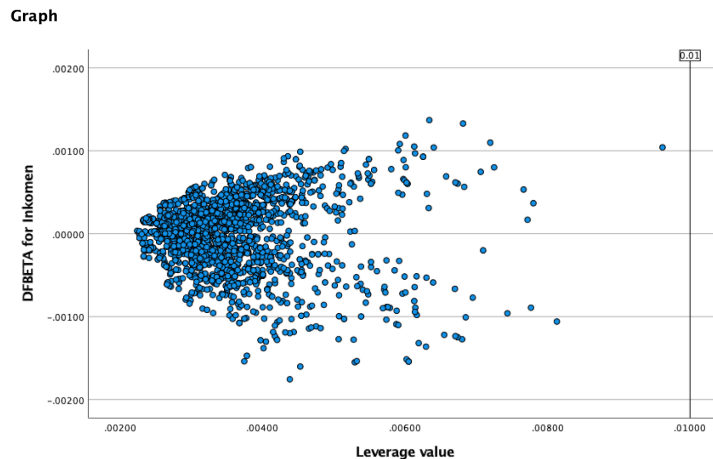
3.2 Outliers en invloedrijke punten

Syntax

```
*Outliers en invloedrijke punten.
DATASET ACTIVATE DataSet1.
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES d_vert.Vol
/METHOD=ENTER d_gesl age d_opl_M d_opl_L
/METHOD=ENTER Inkomen
/METHOD=ENTER d_welz.Heel
/SAVE=LEVER DFBETA DEV
/CLASSPLOT
/PRINT=GOODFIT CI(95)
/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).

*Spreidingstabel leverage.
GRAPH
/SCATTERPLOT(BIVAR)=LEV_1 WITH DFB6_1
/MISSING=LISTWISE.
```

Output

Figuur 1: Leverage en invloedrijke punten

Toelichting

Om te testen of er invloedrijke cases in de dataset zitten, maak ik gebruik van de Leverage en DFBETA. Het is belangrijk om voor invloedrijke punten en uitbijters te testen aangezien deze de analyse dusdanig kunnen beïnvloeden dat de resultaten niet generaliseerbaar zijn. Als gekeken wordt naar de leverage blijkt dat er geen enkele meting is die de berekende leverage grens overschrijdt en dus invloedrijk is ($3p/n = (3 * 7)/1959 = 0,010719754$). Na het analyseren van de DFBETA-waarden heb ik kunnen concluderen dat er geen uitbijters zijn binnen mijn analyse. Geen van de variabelen heeft de waarde van een uitbijter volgens de vuistregel:

$$(3/(\sqrt{n}) = 3/(\sqrt{1959}) = 0,067780385)$$

Bijlage 4

Kansberekening

Het hoofdeffect van inkomen op vertrouwen is berekend door middel van kansberekening. Hiervoor zijn de regressiecoëfficiënten van model 2 gebruikt. Voor de variabelen leeftijd en inkomen zijn de gemiddelden genomen en voor de dummy variabelen zijn de referentiewaarden opgenomen in de berekening. Ik heb gebruik gemaakt van volgende formule:

$$\text{Log odds } \frac{p(y=1)}{1-p(y=1)} = -2,094 + 0,021 * \text{geslacht} + 0,030 * \text{leeftijd} + 0,114 * \text{middel} + 0,118 * \text{laag} + 0,100 * \text{inkomen}$$

Tabel 3: Gemiddelde en referentiewaarden voor de verschillende variabelen in het model

Variabele	Gemiddelde/ referentiewaarde
Geslacht	0
Leeftijd	53,32
Opleiding	
Middel	0
Laag	0
Inkomen	5,76

		Variables in the Equation					95% C.I. for EXP(B)		
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	Lower	Upper
Step 1 ^a	d_gesl	.021	.095	.046	1	.830	1.021	.847	1.230
	age: respondent (constructed) (Q64)	.030	.003	97.607	1	<.001	1.030	1.024	1.036
	d_opl_M	.114	.117	.949	1	.330	1.121	.891	1.410
	d_opl_L	.118	.128	.856	1	.355	1.125	.876	1.445
	Inkomen	.100	.018	29.400	1	<.001	1.105	1.066	1.146
	Constant	-2.094	.210	99.268	1	<.001	.123		

a. Variable(s) entered on step 1: Inkomen.

Toelichting

De kans op hoog vertrouwen voor mensen met een laag inkomen:

$$\text{Log odds } \frac{p(y=1)}{1-p(y=1)} = -2,094 + 0,021 * 0 + 0,030 * 53,32 + 0,114 * 0 \\ + 0,118 * 0 + 0,100 * 1 = -0,3944$$

$$\hat{P}(\text{Inkomen} = 1) = \frac{e^{-0,3944}}{1+e^{-0,3944}} = \frac{0,674}{1,674} = 0,40$$

De kans op hoog vertrouwen voor mensen met een hoog inkomen:

$$\text{Log odds } \frac{p(y=1)}{1-p(y=1)} = -2,094 + 0,021 * 0 + 0,030 * 53,32 + 0,114 * 0 \\ + 0,118 * 0 + 0,100 * 10 = 0,5056$$

$$\hat{P}(\text{Inkomen} = 10) = \frac{e^{0,5056}}{1+e^{0,5056}} = \frac{1,67}{2,67} = 0,62$$

Voor mensen met een hoog inkomen is de kans groter om een hoog niveau van vertrouwen te hebben in buurtgenoten ($P=0,62$), dan voor mensen met een lager inkomen ($P=0,40$). Hier kan ik uit opmaken dat het inkomen effect heeft op de mate van vertrouwen in burens.

Bijlage 5

	Ongeveer Wekelijks	Ongeveer Maandelijks	Ongeveer Jaarlijks
A	262 of minder	1133 of minder	13600 of minder
B	262-340	1133-1475	13600-17700
C	340-406	1475-1758	17700-21100
D	406-481	1758-2083	21100-25000
E	481-562	2083-2433	25000-29200
F	562-665	2433-2883	29200-34600
G	665-785	2883-3400	34600-40800
H	785-935	3400-4067	40800-48800
I	938-1183	4067-5125	48800-61500
J	1183 of hoger	5125 of hoger	61500 of hoger

Figuur 1: Antwoordmogelijkheden variabele inkomen

Score	Opleidingsniveau
1	Lagere school niet voltooid
2	Lagere school voltooid
3	LBO, VBO, LEAO, LTS ambachtsschool, huishoudschool, LHNO, VMBO (niveau 1-3; basisberoepsgericht, kaderberoepsgericht, gemengd)
4	MULO, ULO, MAVO, VMBO (niveau 4; theoretische leerweg; HAVO jaar 3-4; VWO jaar 3-5)
5	MBO niveau 1 (duur < 2 jaar)
6	HAVO, MMS, MSVM
7	VWO, HBS, atheneum, gymnasium
8	KMBO, leerlingwezen, MEAO, MTS (duur 2-3 jaar)
9	MBO niveau 2 en 3 (duur 2-3 jaar)
10	MBO niveau 4 (duur 4 jaar)
11	MBO-plus voor havisten
12	Propedeuse, WO, OU-certificaat
13	Korte hbo-opleiding einddiploma (2 of 3 jaar)
14	Bachelor HBO, kweekschool, PABO, conservatorium, MO-akten
15	Bachelor universiteit
16	HBO: Masters degree, tweede fase opleidingen, Post HBO-opleidingen, pre-master onderwijs voor HBO
17	WO/universiteit: Masters degree, tweede opleidingen; ingenieur, meester, doctorandus
18	Doctoraat/gepromoveerd

Figuur 2: Antwoordmogelijkheden variabele opleidingsniveau